

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN:

Egy évre ..... 26 korona.
Fél évre ..... 14 korona.
Egy negyed évre ... 7 korona.
Egy óra ..... 2 k. 40 f.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 32 korona.
Fél évre ..... 16 korona.
Egy negyed évre ... 8 korona.
Egy óra ..... 2 k. 80 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 957.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

Arad, Kölcsey-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 191.

Arad, 1916.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Csütörtök, december 7.

Bukarestet elfoglaltuk.

Budapest: Hivatalosan jelentik: Csapataink elfoglalták Bukarestet.

B ü n h ő d é s.

Riadjanak hát „sip, dob, zene, harsogjon harsona!” Derüljön ki a téli égbolt, felhő ne álljon meg relettünk s rég elfelejtett énekek dallama szálljon fel az égig. Örömmek ujjongásai: lángoszlopok gyuladjanak ki az erdélyi bergek fölött s hol szennyes oláh boeskorok tapodtak egy-egy szent röget: mint egy égő fájó sebet gyógyítsa most be ez a hír!

Ez a hír! Amelyre vártunk szomjasan; a belső láztól cserepes ajkunk egy zengő kiáltásra várt, mely átzugjon az éjszakán, ködön, aranyló nappalon s amely visszhangot leljen mindenütt, hol magyar szó zeng és magyar szív dobog.

Tornyos városok száz tükrös ablakán, szalmás vityillók apró szemein most robbanatok ki magyar lángolások, lefojtott keservek, boszu és gyűlölet s ne titkolja senki, hogy ha káromlásba tör ki indulatja.

Fenevaddal szemben, ki irdatlan erdők bűzös bozótjából tör a gyanutalan nemes embervérre: ki érez szálnalmat?! Ki az, ki a torkát marcangoló vadállat dühös támadását simogató kézzel akarná elhárítani?! Golyót sem érdemel a vérszomjas rabló: durva fejszét most a kiméletlen kézbe, amely szétverje a dühödt gondolatok fészket, őrijongó ideák kusza tanyáját: torzult koponyáját.

Izmos katonaláb szorult a lappangó, mocskos, mérges nyálu vipera nyakára. Mart, amig marhatott, sziszegő vadaknak nedvével betröcskölt, magyar tejet szopott: magyar vért szomjazott s undok hulló-testét átakarta tonni a magyarság viruló fáján. Vad, véres szemeit szörnyű igézzel reánk meresztette, ugrásra kész testtel várt a mérges kobra a legalkalmasabb pillanatra, hogy reánk vethesse magát s penetráns szagával elkábíthasson s ölgylkos mérgét testünkbe bocsássa.

Romlás és rothadás utolsó nemzete, feneketlen bűnök titkos arzenálja: balkáni éjszakák surranó talvaja: oláh! állj meg most egy szóra!

Emlékszel-e még a bukaresti lázra? a vad riadalma? a magyar gyűlölettől és a pálinkától mámoros napokra? Amikor elhatároztad a magyarnak vesztét? Mikor üvöltöttél s ittasságod artikulálatlan hangjait dobálta — mint valami szennyes csomagot — egyik palotád viszhangja a másiknak. Emlékszel-e a bukaresti éjszakákra, mikor államférfiaknak csufolt hazug vezérek titokban üzenték: Törjetek Erdélyre! — Villanyfényben uszott a bulvárok sora. Ficáncoló orosz mének száguldottak az ezüstveretes cimeres kocsikkal s a Calea Viktoriein s a Boulevardul Elisabethán piros virággirland futotta be a sikoltozó asszonyaid alatt roskadozó erkélyeidet.

Emlékszel-e még az erdélyi napokra? Az ártatlanul megölt öreg székekelyekre, a megkínzott, meggyalázott asszonyokra, szétaposott gyermekekre? Az égő városok könyfacsaró füstje szemedbe csap e most, az elorzott javaknak veszed-e most hasznát?!

Haragvó istenek büntetnek most, oláh! Aki megcsufoltad az emberi nevet, aki csak álcáztad magadat az emberi alakkal, de aki rosszabb vagy, százszor gonoszabb vagy az elképzelt poklok minden szörnyeinel. Hol van a mámorod, hol van részeg gögöd, hol van véres kardod, ajándék fegyvered, lopott bátorságod? Arcodra falvaidd gyászos korma tapad, melyet le nem moshat elvakult asszonyaid minden hulló könnye. Városaid fölött ellenség madara, palotáid selymén a mi katonáink, vérező vitézeink vetnek éjjel ágyat.

Beláthatod most haldokló napodnak vérvörös fényében hová rántottak le gonosz barátaid. Te vízióid esaloka képei után rohantál, ingoványok lidéretüzét kergetted s naiv képzelgésed ők kihasználták rutul. Nemzeti ábrándjaid légvárait segítettek építeni hazug frázisoknak színes buborékjaival s te, balga, nem vetted észre, hogy csak eszközük vagy: egy hitvány papirlap, rejtve tartott kártya, utolsó ütés voltál a hamisan kártyázók kezében. De ellentefednek nagyobb atout-ja volt, ő ütött el téged s megverten, eldobva ott heversz most a többi kártya között a — talonban. Oh! szegény tökfilkó! bomlott nagyravágyás holdkóros betegje: mehetsz most a cárhoz, az angol királyhoz, vagy az elnök urhoz audienciára s elmondhatod nekik, hogy az oláh színekkel együtt porba hullt a Balkánon minden idegen zászló. Hogy itt nincsen többé balkáni probléma, nincs többé oláh kérdés s hogy a német ősz, a magyar kard, a bolgár vitézség és a török hűség tiszta munkát végzett s egész dolgot csinált.

És a mai nappal tört verünk szivedbe. Mindazt ami szivednek értékes és drága, amihez reményed arany-szálaít kötötted, amit felékesítettél dus fantáziádnak minden szerelmével: most elveszük tőled. Palotáid sorát, kincseid legjavát, gyöngyöd, ékességed: szép fővárosodat, Bukarestet.

Mi diszitjük fel ma, úgy mint egykor te diszítetted piros virágfüzérékkel az elfoglalt város falait, de mig egykor örömid színe volt e virág színén, most kiömlő véred festette pirosra.

Eld át azt a sorsot, melyet nekünk szántál! S büntetésed legyen még ennél is nagyobb: halld meg Magyarország ujjongó örömet, diadalmas szavát, melyet akkor érez mindenik magyar szív, mikor a magyar száj harsogva kiáltja: — Elestt Bukarest!

Trepow jött és — megbukott.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Ha bizonyos dolgok nem esálnak: a cárnak legközelebbi környezetében nemsokára ismét egy új miniszterelnök fog bemutatkozni. Még Gorenykim és Stürmer, akik legalább politikai kompromisszum csinálók hírében állottak, sem foglaltak el vezető helyüket oly kellemetlen körülmények között, amilyen Trepow urnak osztályrészül jutott. Talán azért is, mert ő — amint az most kiviláglik — a miniszterelnökséget nem minden intrika nélkül nyerte el. Körülbelül három héttel ezelőtt Trepow a cárnak személyesen nyújtott át egy tükös emlékiratot, amely szokás különben most Oroszországban az arra hivatottak és nem hivatottak között nagyon is elterjedt s amelyben az illetők barátaikat és ellenségeiket különös és gyanus világitásba szokták helyezni a cár előtt. Trepow emlékiratában felhívta a korona figyelmét arra, hogy Oroszországban milyen különleges viszonyok állanak fenn a kormány és a népképviselőlet között és hogy ezeket minő okok választják el egymástól s milyen körülmények izgatják egymás ellen haragra. Trepownak az a nézete volt, hogy ha a konfliktusokat a kabinet és a дума között kiakarják irtani, nem kellene mást tenni, mint a kormány élére olyan embert állítani, aki értené „hogyan kell végezni az országgyűléssel.” Mert — mondja Trepow — a haladó blokk nem annyira a kormány, mint olyan ellen foglal állást, hanem csak a kormányzat egyes személyileg nem népszerű és nem kedvelt tagjai ellen.”

Ezzel az emlékirattal, melynek tartalma természetesen nem maradhatott titokban, mint Maklakov megjegyezte, Trepow egyrésztől morális szurist követett el az orosz népképviselőlet ellen, másrésztől azonban jövődó programját, mint esetleges miniszterelnökét elég világosan leleplezte. Nem politikai előzékenység, hanem személyes szeretetreméltóság volt az, amellyel ő a dumát okosságra akarta bírni. Hogy erről teljesen le kellett mondania, magától értődik, mert nyájaskodással nem lehet többé elsimitani a hullámokat, amelyeket az orosz parlament vilharkorbüszölte tengere és az orosz nyilvános vélemény most mutatnak. Volt egy idő, midőn a дума már félig-meddig elégedett lett volna, ha őt tisztességesen kormányozták volna, később az országgyűlés egy lépéssel tovább ment, azt kívánta, hogy a kormányzás egy részét engedjék át neki, manapság pedig megtette a végső lépést és csaknem abszolút kormányzó hatalmat követel a maga részére. Ez nyilvánvalóan kitérít a haladó blokk három követelményéből. E három pont: 1. A kabinet egységessége, egyetértés a blokk programjával s készséges beleegyezés abba, hogy ezt a programot ne csak a törvények meghozása alkalmával, hanem a közigazgatásban is betartsák és keresztülvigyék. Egy kormányelnök, aki e három programpontra bármelyikét is megsérti, a дума-többségre nézve elveszett. Így hangzik most a дума-többség megingathatatlan erédója. A kompromisszumok ideje lejárt és többé nem szabad vissza jönnie.

A legutóbbi orosz lapok efelől nem is hagynak bennünket kétségben. A haladó blokk három vezető orgánuma egybehangzóan kijelenti, hogy Trepow a legesekélyebb mértékben sem felel meg egy olyan miniszterelnök típusának, akivel a дума közösen és eredményesen együtt munkálkodhatnék. A „Rjetsch” úgy velekedik, hogy Trepow kinevezésével a helyzet még bizonyultabbá lett s ezáltal még kevésbé kielégítő; az „Utró Rossii” nyíltan kife-

lenti, hogy Trepow kinevezésével a dumának helyzete a legkevésbé sem változott, mert Trepow és Stürmer között politikailag egyáltalán nincs különbség; a „Ruszkoje Slowo” pedig azt írja, hogy Trepowtól, fájdalom, semmi jó sem várható. Még világosabban hangzanak egyes pártvezérek kijelentései. A progresszív blokk elnöke Sidlowszky a következőket mondja: „személyekkel nincs dolgunk s nem is akarunk személyiségekről tudni. A rendszer az, amelyet mi gyökeresen meg akartunk változtatni s — amelyet Trepovval nem kaptunk meg!” A kadettpárt vezére világosan hangsúlyozza, hogy a régi rendszer a Trepow kabinet számára is mérvadó maradt. Míg a liberálisok vezére, Maklakov így ír: „Trepov néhány hónappal ezelőtt ezt a csatakiáltást hangoztatta: „Vagy mi, vagy ő!” nos, mi is ezt a csatakiáltást küldjük Trepow elé: „Vagy mi, vagy ő!”

Amint látható, egészen érdekes dolog már most gondolkozni afelől, hogyan fogják Trepow utódját hívni?

Sinaját elfoglaltuk.

Budapest, december 6. (Hivatalos.)
A főhadiszállás jelenti:

Keleti harcstér:

Mackensen vezértábornagy hadserege:

A dunai hadsereg az Argesul torlatától nyugatra visszavert orosz támadásokat és a Bukaresttől délnyugatra a folyó jobbpartján fekvő helységeket megtisztította az ellenségtől. Falkenhayn tábornok győzelmesen előrenyomuló osztrák-magyar-német haderő közelednek a Bukaresttől Ploestin át Campinába vezető vasutvonalhoz. Az osztrák-magyar csapatok északi irányból előrenyomulva, Sinajánál visszavetették az ellenséget és megszállták a helységeket. Szívó ezredes harcsoportja Nyugat-Oláhországban elvágott román csapatokat maga előtt hajtva, elérte az Ölt alsó folyását. Itt új ütközetek fejlődtek, amelyek alkalmával 26 tisztet és 1600 főnyi legénységet, négy ágyut és három gépfegyvert szállítottunk be.

József főherceg vezérezredes harcsoportja:

A Baszka-völgyben és Sósmezőtől északnyugatra a románoktól fontos támaszpontokat ragadtunk el. Ez alkalommal a románok foglyokban 150 embert, továbbá két gépfegyvert és különböző hadiszert vesztek. Sultától északnyugatra egy erős orosz támadás egy kilométerrel hátrább nyugatra fekvő második vonalba nyomott vissza bennünket. A Ludova-területen és a Tatár-szorostól északnyugatra meghiusultak az orosz támadások. December 3-án egy os. és kir. repülőraj a Ciungi barakkot bombázta és több találatot ért el, anélkül, hogy maga kárt szenvedett volna.

Lipót bajor herceg vezértábornagy harcsoportja:

Nincs különös esemény.

Olasz és délkeleti hadszintér:

Nincs fontos esemény. Hófer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Tengeri események:

December 4-ről 5-ére virradó éjjel egyik tengerészeti repülőrajunk a monfalconai katonai tárgyakat a legnehezebb bombákkal sikeresen bombázták. Heves védőtűz dacára az összes repülőgépek sértetlenül vonultak be. Hajóhadparancsnokság. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Bukarest elfoglalása előtti győzelmeink.

(Az angolok által megvásárolt sok búzát zsákmányoltunk.)

Berlin, december 6. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harcstér:

A Somme területen tegnap is folyt és időnként erősebb tűzérési harcstél eltekintve, lényeges esemény nem történt.

Keleti harcstér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadserege harcsoportja:

A Narajowka melletti állások az orosz tűzérési élénk tüze alatt állottak.

József főherceg vezérezredes hadserege harcsoportja:

Az Erdős-Kárpátokban az oroszok a Tatárszorostól északra, a Ludowa mentén négyszer támadtak meg bennünket. Újabb emberáldozataik teljesen eredménytelenek maradtak. A Werch-Debry melletti, ránk nézve kedvező harcokban ejtett foglyok száma 275 főnyi legénységre, a zsákmány pedig öt géppuskára, négy aknavetőre emelkedett. A Trotus völgyben az oroszoknak legelől lévő vonalunk ellen irányuló erős támadását a kevéssel hátrább előkészített állásban fogtuk fel. Az ojtózi szorostól északra esekély veszteségünk árán sikerült oroszoknak egy támaszpontját elfoglalnunk. Hatvan fogoly maradt a támadó németek kezén. A kézdivásárhelyi medencétől délkeletre, a Baszka-völgyben a német-osztrák-magyar csapatok vállalkozása a román állások jelentékeny részét két tiszttel, több mint 80 főnyi legénységgel és az ott felhalmozott sok lőszerrel együtt birtokunkba juttatta.

Mackensen vezértábornagy hadserege:

A diadalmasan előre nyomuló 9-ik hadsereg harcsoportja közeledik a Bukarest—ploesti—campinai vasúthoz. Amozdulat hatása alatt az ellenség kiűrtette a Sinajától északra fekvő állásait, amely helységeket az osztrák-magyar csapatok este harc után elfoglaltak. A dunai hadsereg az Argesul déli partján még a románoktól megszállva tartott helységeket megtisztította és Bukarest felé nyomul előre. A Duna mellett az oroszoknak kelet felől intézett támadásait visszavertük. Az osztrák-magyar és német csapatok, amelyek Szívó ezredes vezetése alatt, Oláhország délnyugati részében a rendszerenül hát-

ráló román erőket követik, az ellen-séget az Oltnál harca kényszerítették. Az ellenségnek az útját a folyam keleti partján elvágjuk. Tegnap 26 tisztjét és 1600 főnyi legénységét elfogtuk, négy ágyuját zsákmányul ejtettük. Ezenfelül december 5-én több mint 4400 románt fogtunk el. Bukaresttől északnyugatra húzódó vasut mellett jelentékeny bna-készletek jutottak kezünkre, amelyeket mint a jelzőtáblák feliratai mutatják, az angol kormány vásárolt meg. A dob-rudzsai harc vonalon nyugalom van.

Macedóniai hadszíntér:

A Cernától keletre, Gradanicea mellett folyt harcokban a bolgár ezredek legyőzték a szerbeket, akik kezdetben az állás egy részébe benyomultak volt. Tovább délre új harcok folynak. — Ludendorff, első főszállásmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Csütörtökön: A szultán, operett, (B. bérlet.)
Pénteken: Ujdonság, előszór: Királyném, meghalok érted, színmű (C. bérlet.)
Szombaton: Királyném, megnalok érted, színmű másodsor (A. bérlet.)

* A Kölcsey Egyesület folyó hó 10-iki jour-ján dr. Farkas Géza budapesti egyetemi tanár, a Természettudományi Társulat közönségének egyik legkedveltebb népszerű előadója, tartja meg vetített képekkel gazdagon illusztrált fel-olvasását a ma legaktuálisabb témáról: „A háborús élelmezés élettanáról.” Dr. Farkas Géza előadását megelőzőleg Komlóssy Boriska urileány Golterman H. moll gordonka-hangversenyét fogja előadni. A gordonka játékot Gaál Elemér ur kíséri zongorán. Ülőhelyekre szóló helyszámokat csütörtökön és szombaton délután 3-tól 5-ig lehet váltani a kulturpalotában. Nem tagok egy koronás belépőjegyet ugyanott és vasárnap délután a pénztárnál válthatnak.

* A színház hírei. Királyném meghalok érted. A Magyar Színház szenzációs ujdonságának holnap, pénteken van a bemutató előadása. A főszereplők K. Kápolnai Juliska, Kiss Miklós, Várnai, Delli stb. Az ujdonság egymásután három estén marad műsoron. — Három a kis lány egymás után három délutáni előadásban, pénteken délután fél négykor, szombaton délután fél négykor ifjusági és népies előadással és vasárnap délután fél négykor ez a rendkívül bájos zenéjű operett van műsoron. Médike szerepét felváltva játszik Horváth Mici és Z. Váradi Margit. A többi szereplők maradnak a régié. — Ifjusági és népies előadás. Szombaton délután fél négykor ifjusági és népies előadásul Három a kis lány pompás operett nemcsak a fiataloknak, de a nagyközönségnek is igazi élvezetet nyújt, amit legjobban bizonyít, hogy az eddigi összes előadások zsúfolt házakat vonzottak. Jegyek az összes előadásokra előre válthatók a színházi pénztárnál.

* Az Aradi Tükör legújabb száma ma jelenik meg gazdag és érdekes tartalommal. — Több demokratikus irányú cikk és eredeti riport köti le az olvasó figyelmét. Az Aradi Tükör egyes számai a papirkereskedésekben, dohányüzletekben és a rikkancsoknál kaphatók 24 fillérért.

* Richter János meghalt. Bayreuthból jelentik: Richter János győri születésű hírneves karmester 73 éves korában ott meg-

Asquith beadta lemondását.

(Az angol király elfogadta a miniszterelnök denisszlóját.)

(Saját tudósítónk teleteljesítése.)

Londonból jelentik: Asquith miniszterelnök a királynak beadta lemondását. A király Bonar Lawot kihallgatásra hívta.

A Reuter-ügynökség jelenti Londonból: A király Asquith lemondását elfogadta.

A kormányválság tulajdonképeni okát Románia leveretésében látják. A romániai vereség nemcsak katonai vereséget és az entente balkáni terveinek megvalósulását jelenti, hanem az entente presztizsének megszüntetését is a Balkánon, amit legjobban Anglia érez meg.

A Daily News szerint Asquith megmarad miniszterelnöknek és csak Bonar-Lawval és

Lloyd Georgeval folynak kiegyeztető tárgyalások. Más komoly hírek szerint Asquith elhatározta, hogy végleg visszavonul. Távozását követni fogják Runciman, Edward Grey, Mackeuna, valamint a kormány liberális tagjai Samuel és Montague kivételével. E szerint Bonar Law lenne a miniszterelnök és az admirális első lordja Lloyd George külügyminiszter, Derby hadügyminiszter, Samuel pénzügyminiszter és Montague a muniációs miniszteri tárcát vállalná.

New-Yorkból jelentik: Trawallian volt kereskedelmi miniszter az angol parlament tagja, nyílt levelet intézett Wilsonhoz, az Egyesült Államok elnökéhez, amelyben követeli, hogy lépjen közbe a béke előidézésé érdekében.

A hősi halott menyasszonya és felesége.

(Egy aradi urileány érdekes levele a szerkesztőhöz.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Egy aradi urileány alább olvasható levelében igazi háborús kérdéssel mondja el a fehér szobából kiröppenő bájosan közvetlen gondolatait esetleg anélkül, hogy sejtene: milyen súlyos probléma fölött indítja meg a vitaközös lehetőséget. A téma, amellyel levelében foglalkozik, sajnos már harmadéleztendeje fájdalmasan aktuális és a jó teremő a megmondhatója, hogy milyen hosszú ideig fog még napirenden maradni, mert hiszen földi hatalmak ma nem számíthatják ki: meddig tarthat még a háború. S amíg a nemzet virágait a front felé irányítja a haza iránti kötelesség magasparancsa, addig mindig égető kérdés gyanánt mered elénk az a probléma, amelyről az aradi urileány a következő levélben emlékezik meg és választ remél mindazoktól, akiknek lelkében visszhangra találnak űde gondolatai.

Igen tisztelt szerkesztő ur, könyves szemmel lapoztam végig ma az Aradi Közlönyt és sokáig nem tudtam szabadulni a szegény boldogult Eckhardt István igazi háborús drámájának hatása alól. Es eszembe jutottak a többi Eckhardtok, a harctér többi néma hősei, akik szívükben a tavasz verőfényével, lelkükben a remény rózsás zibongásával indultak el a harctérre és azzal a gondolattal eltelve szenvednek ott, hogy itthon majd boldog napok virradnak rájuk. Azokra a komoly, érett férfiakra gondolok, akik egy-egy fehér ideált hagytak itthon, egy olyan nőt, akiről azt remélik, hogy a béke áldásos esztendeiben tartalmat ad az életüknek. Nem a nagykorúság határán innen lévő ifjakról szólok, mert hiszen az ő szívük még rugalmas s ezer új benyomásnak enged. Azokra gondolok, akik érett megfontolással választottak maguknak eszményképet, aki mellett, úgy remélik, egy életen át kitarthatnak és akit csak a csunya háború miatt nem vezethettek az oltár elé, vagy az anyakönyvvezetőhöz. Oh, hány gyászjelentés préselt már könyvet a szemünkbe, amikor azt olvastuk: ... „fájdalommal siratja özvegy édes anyja és arája... Eme néhány sor mögött mennyi szenvedés lappang. A fiu, a férfi elmegy a harctérre és megvált az anyjától, meg a menyasszonyától, akit talán jobban szeret, mint az édesanyját. Itthagya a menyasszonyát, aráját tesz egy leányt, akit talán soha se fog viszont látni élve. És itt eljutottam a tulajdonképeni témához, szerkesztő ur, s azért írom meg ezt a levelet,

mert magam nem tudok választ adni a saját kérdéseimre. Vajon mi a helyesebb: — a harctérre induló férfi feleségül vegye-e azt, akit szeret, s aki őt viszont szereti, amennyiben a házasság összes anyagi alapjai megvannak, — vagy pedig elégedjek meg azzal, hogy mint menyasszony és vőlegény válnak el egymástól.

Mindkét lehetőség mellett számos érv hozható fel. Fölteszem, hogy az a férfi, aki menyasszonyává tesz egy leányt, már rendelkezik olyan jövedelemmel, amelyből el tudná őt tartani; ez esetben a harctérre való indulás előtt bátran feleségévé teheti, mert a házasságnak ép úgy nincs akadálya, mintha a férfi nem volna katona. Nézzük azt az esetet, a mikor olyan férfiról van szó, aki csak a háború után reméli a családalapításhoz való anyagi bázis megszerzését s csupán a leányt akarja magához láncolni azzal, hogy eljegvzi. Nem hiszem, hogy ennek komoly eredménye lenne. Vagy szereti a leányt őt s akkor eljegyzési külső formások nélkül is vár reá, vagy nem szereti és ez esetben a bizonytalan jövőre szóló karikagyűrűvel sem lehet a szíve érzéseit körülbronzosolni. De eddig csak a férfi szempontjából mérlegeltem ezt a kérdést, pedig ez a leányokat érinti legközvetlenebbül. Mit kockáztat a leány, ha feleségévé lesz a komoly férfinak, aki tíz nappal az esküvő után a frontra indul, de aki kelő anyagi eszközökkel rendelkezik ahhoz, hogy özvegye ne maradjon üres kézzel? Erre a kérdésre én képtelen vagyok bármilyen feleletet adni, mert — ezt megsugom Önnek szerkesztő ur — magam is érdekelt fél vagyok.

Tisztelettel: B. Lenke.

A főrendiház ülése. Budapestről jelentik:

A főrendiház ma délután négy órakor Jósika Samu báró elnöklete alatt ülést tartott, amelyen a hitlevél szerkesztő bizottság tagjait választották meg. Összesen hatvankét főrend szavazott le és a bizottság tagjaivá megválasztották Csernoch János hercegprímást, Novák István eperjesi görög katolikus püspököt, Zivkovic György budai szerb püspököt, Balhazár Dezső reiformátus püspököt, Zsigmondy Jenő evangélikus főfelügyelőt, Apponyi Sándor gróf tárnokmestert, Wlassics Gyula bárót a közigazgatási bíróság elnökét, Kulmer Mirosláv horvát főrendet, továbbá Ciráky Antal gróf, Desseswity Aurél gróf, Hadik János gróf és Plósz Sándor főrendeket. A bizottság tagjainak megválasztásával az ülés véget ért.

Csapataink elfoglalták Bukarestet és Ploestit.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Berlinből jelentik: A Wolff-ügynökség jelenti: A nagy főhadiszállásról jelentik:

Csapataink elfoglalták Bukarestet és Ploestit.

A császár öfelsége elrendelte, hogy december hatodikán Poroszországban és Elzász-Lotharingában ágyukkal üdvövéseket adjanak, a házakat lobogózzák fel és a templomok harangjait szólaltassák meg.

Budapest november 6. Hivatalos esti jelentés: Csapataink BUKARESTET és PLOESTIT elfoglalták. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese.

A budapesti Nemzeti Kaszinóban Serényi Béla gróf, akinek rendszerint jó információi szoktak lenni, este fél hétkor jelentette, hogy Bukarest átadásáról tárgyalások vannak folyamatban és hogy Bukarest átadása a legközelebbi órákban megtörténik. Serényi hírére a Wolff-jelentés később megerősítette.

Budapestről telefonálja tudósítónk: Hueber őrnagy, a Pester Lloyd katonai kritikusa, lapjának holnapi számában a következőképen méltatja Bukarest elfoglalásának jelentőségét: A dunai hadseregnek az Argesulon történt előnyomulása és a románoknak Bukaresttől nyugatra balul kiűtött kirohanási kísérlete után ismertessé vált, hogy a románok fővárosukat már nem sokáig tarthatják, annál kevésbé, miután a német lovaság a bukarest-csernavodai vonalon már a vár hátában lépett akcióba. Ennek ellenére mégis váratlanul jött a mai jelentés Bukarest elfoglalásáról, mert nem voltunk elkészülve a biztosan várt esemény ily gyors elkövetkezésére. Ha elkerülhetetlenné vált is a románok általános visszavonulása Bukarest területén, mégsem volt kizárva az az eshetőség, hogy a vár elszigetelten is tartani fogja magát és hogy a románok kiteszik az ostromnak Bukarest várát. Számos érv szült e vélemény mellett és ugyanannyi szült ellene is. A román hadvezetőség a vár feladását határozta el. Ezzel megmentette Bukarest városát az elpusztulástól és a Bukarest védelmére szánt csapatokat a megsemmisüléstől, ami ugyis már csak idő kérdése volt. Mackensenre ezzel szemben a vár gyors bevételével az az előny származik, hogy offenzíváját egész erejével folytathatja, ama kényszer nélkül, hogy haderejének nagyrésztét a vár cernirozására kellene fordítani. De a legsúlyosabb csapás azzal érte az oláhokat, hogy Ploestit is kényszerülve voltak kiűriteni. Ennek következményeként Szinaját is fel kellett adniok és a románok jelenlegi hadi helyzetét olyan viaszosan és szomorú, hogy szomorubb már nem is lehetne. Egyelőre homályban marad az a kérdés, hogy mi fog történni a sinajai csapatokkal, miután már későn vonultak vissza és Ploesti már a miénk. De bizonyos, hogy ezek a csapatrészek sem fognak másképp járni, mint azok, amelyek Orsovánál harcoltak. A bukaresti hadseregnek sem vár azonban jobb sors. Csak kelet felé menekülhet, de Csernavodánál itt is el van zárva az út és nagyon kétséges, hogy sikerül-e a bukaresti hadseregnek Braila irányában keresztül törnie magát. Még ha sikerülne is ez a keresztültörés, csak óriási veszteségekkel járhat.

Budapestről jelenti tudósítónk: Az egész városban villámgyorsan terjedt el Ploesti, Bukarest és Sinaja elfoglalásának a híre. A kávéházakban és az utcán az emberek örömmámorban fogadták a hírt. Az utcákon késő este még nagy néptömeg hullámozott és különösen a körutakon a szerkesztőségek kirakatainál állottak nagy tömegek, melyek az új híreket lesték.

A munkapártban ma este Tisza István gróf miniszterelnököt örvendő fogadták és újabb részletekért és hírekért ostromolták. A miniszterelnök azonban semmi részletesebbet nem mondhatott, csupán annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy a mai nap a győzelmek öröme napja lesz, melynek kihatása a jövő alakulataira nézve egyelőre beláthatatlan. A pártban még élénk beszélgetést tárgyalták a görögországi hírek, amelyek entente forrásból erednek s mégis az ententera nézve kedvezőtlenek, ami világosan mutatja a helyzet tiszta képét.

Felhivatalosan közlik, hogy tekintettel az országos gyászra, ami miatt a gyászlobogók nem vonhatók be, intézkedés történt, hogy holnap déli tizenkét és egy óra között Bukarest és Ploesti elfoglalásának öröme, úgy a fővárosi, mint az összes vidéki városokban megkondítsák a harangokat.

Bécsből jelentik: Az esti lapok jelentik Zürichből: A központi hatalmak előcsapatái már Bukarest előtt állanak. Az északi, déli és nyugati irányból fenyegetett oláh főváros aligha tarthatja magát.

A Corriere de la Sera jelenti Pétervárról: Ploesti és Buzeu között a román területeket kiűritettek. A hatóságok hivatalait, az arzenálokot és a raktárakat elszállították, a román főparancsnokság székhelyét Ploestiből elhelyezték.

A Novosti szerint Bukarestben az antidinasztikus és antimilitáris mozgalmak és tüntetések olyan hatalmas méreteket öltöttek, hogy a várparancsnok kényszerült az összes kapubejáratokat katonasággal őriztetni és a gyanúsítottakat hazaárulás büntetőért vád alá helyezni. Ravoski és más szociálista pártvezérek Bratianu utasítására hazaárulással vádolva haditörvényeszek elé kerültek.

Az Odeskij Listo című lap szerint az oláh lakosság olyan hatalmas tömegben menekült Oroszországba, hogy az orosz hatóságok kényszerültek ké-

ninél a határt elzárni, míg újabb tehervaggonok nem érkeznek a menekülők elszállítására. A menekülők között óriási a nyomor és a legrémesebb jelenetek játszódnak le naponta.

Münchenből jelentik: Az orosz sajtóhivatal közli: A cárnak és Ferdinánd oláh királynak találkozása az ellenséges haderők váratlanul gyors előnyomulása következtében az ország belsőjében történik.

VAROS ES MEGYE.

Békéscsaba virillissel. Békéscsaba leg több adót fizetőinek névjegyzéke elkészült és a névsorból közöljük a következőket: Lőrinczi József, Csaba 47537-90. Almásy Dénes gróf, Gyula 32713-51. Wenckheim Dénes gróf, Doboz 27981-70. Wenckheim Géza gróf, Gerla 25594-74. Blanckenstein Pál gróf, Füzesgyarmat 16697-05. Horgosi Kárász Imre, Békés 15704-98. Wenckheim H. Ferenc gróf, Doboz 14604-51. Geiszt Gyula, Kondoros 12748-36. Iritz Aladár, Csaba 11241-45. Weisz Ede, Csaba 10264-20. Wenckheim H. Fülöp gróf, Vésztő 9708-17. Széchenyi Antal gróf, Póstelek 8778-19. Wenckheim István gróf, Vésztő 8330-55. Boiza Pál gróf, Szarvas 7960-88. Rosenthal Adolf, Csaba 7780-02. Bolza Géza gróf, Szarvas 7069-19. Weisz Mór, Gyula 6756-34. Vajda Jenő, Békéscsaba 6282-90. Horgosi Kárász Miklós, Szeghalom 6126-05. Hoyos Miklós gróf, Békés 5851-24. Montag Sándor, Szentetornya 5470-47. Beliczey Géza, Csaba 5443-25. Róhn Mihály, Csaba 5410-73. Deutsch Arthur, Szeghalom 5389-80. Fábry Károly, Csaba 5213-90. Zelenszki Róbert gróf, Orosháza 5135-83. Basch Simon, Füzesgyarmat 4403-46. Vécsey Miklós báró, Mezőberény 3692-87. Horgosi Kárász István, Szeghalom 3581-20.

Sorrendje az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1916. évi december hó 13-án délután 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésében tárgyalás alá kerülő ügydaboknak. 1. Polgármester havi jelentése. 2. U. annak előterjesztése a közigazgatási bizottságból az 1916. év végén kilépő tagok helyének választási útján való betöltése iránt. 3. A bírói választmány betérjeszti az 1916. évi legtöbb adóilleték névjegyzékét. 4. Rónai István detektívnek 3 havi szabadságidő engedélyezése iránti kérelme. 5. A tanács betérjeszti az aradi egy és két fogatú bérkocsi tulajdonosok ipartársulatának a bérkocsi fuvardíjak felemelése iránt benyújtott kérelmét. 6. A polgármester betérjeszti Fehér Imre cs. és kir. ezredesnek átiratát, mely szerint a parancsnoksága alatt álló házi ezredünk hős legénysége a 2000-ik vitézségi kitüntetést érdemelte ki. 7. A m. kir. belügyminiszter ur rendelete, mellyel Aradon a tizenharmadik önálló gyógyszerár felállítását engedélyezi.

Az „ARADI KÖZLÖNY“

már a kora reggeli órákban kapható minden nagyobb papírkereskedésben és donanyozásban. Egyes szám ára 12 fillér

Aradiak Ferenc József koronázásán.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ifjú királyt készül megkoronázni az ország. A háboru zaja arra kényszeríti a nemzetet, hogy örömmujongását kissé megtompítsa és a háboru sok szenvedése azt teszi kötelességévé, hogy a disznek fényét korlátok közé szorítsa. Ez már a koronázást előkészítő bizottságnak programjából is kitűnik, mert mint ismeretes, noha a közjogi aktusokat mind féltő pontossággal betartják, a koronázási ünnepség külső formái szűkebb korlátok közé szorultak és csak Buda lesz színhelye ennek a történelmi nevezetességű jelenetnek. De azért ott lesznek a magyar törvényhatóságok, ott lesz a polgárság képviselője és bizonyos, hogy Arad városa, a város jelentőségének és polgárság súlyának kifejezésével reprezentálhatja magát.

Igy tettek elődeink is. 1867-ben koronázott utóljára Magyarország alkotmányos királyt. Ez a nevezetes dátum összeesik egy gyászos kor határkövével, mert a korona fényének újabb tündöklése bírta arra az elhatározásra az országot, hogy a feledés fátyolát borítsa az elmúltakra.

Arad város életében az alkotmányos korszak megnyitja természetesen nem maradhatott hatás nélkül és ezt az 1867 május 18-án tartott közgyűlésén, amelyen Atzél Péter, az akkor megválasztott polgárnagy elnökletével, úgy juttatta kifejezésre, hogy hűsöget fogadott megkoronázandó fejedelemnek, de fogadalmat tett arra is, hogy élete és vére feláldozásával kész megvédeni alkotmányát. E közgyűlésen Atzél Péter egy klasszikusan szép beszéddel vázolta az alkotmányellenes uralom tízenyolc évi üdástalan korszakát, rámutatott arra, hogy a nemzet szegényen, roncoltan, tépetten, testben és lélekben kifosztottan, tönkretéve vagyoniilag és már-már elköleseiivel is megmételtyezve állta ezt a súlyos megpróbáltatást és csak a szabadság virrasztó szelleme és a nemzet szivós állhatatossága segítette a feltámadás napjái. Rámutatva arra, hogy most már az alkotmányos élet megindultával új nemzeti rétegek vállaira hárul az alkotó munka kötelessége, a sz. kir. város nevében fogadalmat tett, „*hogy az ész és a honszerelm minden fegyverével örködni akar afelett, miszerint visszaállított alkotmányunkat megtartjuk és a bárhonnét jövő viharok ellen híven meg is oltalmazzuk.*”

E beszéd hatása alatt Varjassy József törvényhatósági képviselő indítványozta, „intéztessék Arad város közönsége részéről hódoló felirat a király öfelségéhez, melyben az alkotmány helyreállításáért őszinte, mély hála fejeztessék ki, azon biztosítással, hogy Arad város közönsége bármilyen körülmények és viszonyok közt, a netáni megpróbáltatás legnehezebb napjaiban élete és vére feláldozásával kész megvédeni alkotmányát és koronás fejedelemét.”

Ugyancsak feliratot intézett a törvényhatóság a minisztériumhoz, azzal a kijelentéssel, hogy Arad város közönsége őt az alkotmány helyreállítása körüli nagy forgatagában teljes erejével támogatni fogja és Deák Ferencnek is küldött bizalmi feliratot, értesítve arról is, hogy a város törvényhatósága egyhangúan diszpolgárává választotta meg.

Ugyanabban a hónapban, május hó 28-án tartott közgyűlését is annak szentelte a törvényhatóság, hogy a nemzet és a király kibékülése és az alkotmányos élet visszatérése következtében szükségessé vált közjogi kérdésekkel foglalkozzék és közjogi akciókat intéz-

Ezen a közgyűlésen a polgármester azt indítványozta, „*hogy a Pesten tartandó koronázási ünnepélyre a város részéről egy küldöttség menne fel, de minthogy a városi pénztár jelenlegi állapota nem engedi, hogy ezen küldöttség a város költségén menjen fel, indítványa oda irányul, miszerint a küldöttség tagjai az ez alkalommal kiadásait saját költségeikből tedezzék,* egyszersmind a küldöttségben részt venni akarók számára a polgárnagy irodában egy iv fog nyilvántartatni, hol a városi tisztviselők, képviselők és lakosok neveiket beírhatják.” Az indítvány egyhangulag elfogadtatott, — a küldöttségben résztvenni jelentkeztek: *Mittelmann F. D.,* vagy fia, *Hirschmann József, Varjassy József, Schärteneder Ferenc.*

Az egész nemzet soha nem látott lelkesedése és Európát bámuláiba ejtő fényesség közepette zajlottak le a koronázási ünnepségek Pesten 1867. június 8-án. Arad város méltóan képviseltette magát és erről az 1867. június hó 22-én ugyancsak Atzél Péter polgárnagy a következő jelentést terjeszti a közgyűlés elé:

„Polgárnagy jelentést tesz a koronázási küldöttség eljárásáról, mely az 6 elnöklete alatt szerencsés volt megkoronázott királyunk és királyasszonyunk előtt alattvalói hódolatát kijelenthetni. Megemlíti ezen alkalommal azon királyi legkegyelmesebb tény, hogy egyrészt általános amnesztia adatott, másrészt öfelségeik az országnak 100.000 darab aranyra menő ajándékát a rokkant honvédek és a honvédek özvegyeinek s árváinak segélyezésére adományozták. Ezen honvédalapnak gyarapítására polgárnagy egy ivet bocsját közre és felkéri a város közönségét annak hazafini pártolására. A koronázási küldöttség eljárásáról tett jelentés jegyzőkönyvbe iktatni rendeltetik, a küldöttségi tagoknak Atzél Péter, Varjassy József, Beresán János, Tagányi István, Veit Alajos, Prinner Károly, Mezey Cyril, Hirschmann József, Cserepes Ferenc, Papp János, s Schärteneder Ferencnek, kik a városnak a koronázási ünnepélyen képviselőt saját költségükön elvállalni s teljesíteni is szívesek voltak, elismeréssel párosult köszönet szavaztatik.”

„A honvédalapnak gyarapítására kibocsajtott iv, a város közönségénél köröztetni határozatott.”

Arad város törvényhatósága közvetlenül eme jelentés tudomásul vétele után úgy gondolta, hogy az ország feleledő reményének és fölujjongó bizalmának bekoronázására méltóbban nem cselekedhetik, mintha azokról emlékezik meg, akik a nemzetet 1867. június 8-ához eljuttatták. Ezért midőn a fentebb ismertetett jelentést a közgyűlés elfogadta, felállott Környe János képviselő és indítványt tesz aziránt, „*hogy az „Altód” című helybeli lap azon felhívását, mely szerint az Aradon kivégzett 13 tábornok emlékének egy meglelő oszlop állíttassék, a város közönsége tegye magáévá, vegye kezébe ügyét, s annak megvalósítását eszközölje. Együttal ányujtja indítványozó az ezen célra már eddig adományozott és a helybeli takarékpénztárba betett összegről szóló könyvecskét.*”

Ezen indítvány egyhangulag elfogadtatott s az aradi vértanúk emlékoszlopa felállítására szükséges pénzek beszedésére a következő tagokból álló küldöttség lön kinevezve: elnök Atzél Péter polgárnagy, tagok: Varjassy József, dr. Aradi István, Vas István, Nagy Sán-

dor, Mayer Imre, Bettelheim Vilmos, Szvatek István.

Egyszersmind felszólítatnak a többi magyei és városi hatóságok ezen ügynek melez pártolására és e célra működő hasonló küldöttségek megalakítására azon hozzáadással, miszerint az emlékoszlop felállítására összegyűjtött pénzeket ide, mint az indítványozó és egyszersmind központi bizotmányhoz átszarmaztatni sziveskedjenek. Miről Atzél Péter polgárnagy határozatilag értesítendő.

Eskütétel a fronton.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Csütörtökön parancsolta meg a hadosztály, hogy a csapatoknak le kell tenniük az esküt az új király nevére. Lehetőleg ünnepies formában és az egész legénység egyszerre esküdjék. Hogyan csináljuk ezt meg? A harc szünet nélkül folyik s ezredünk három felé is dolgozik. Legalább annyi időnk volna, hogy megmosakodhassunk. Elmult péntek, szombat s gondolni sem lehetett eskütételre. Az oláh gránátok — van már köztük orosz is — piszkos földtölcsereket kavartak folyton körülöttünk s a gyalogság egyik támadást a más után veri vissza. A tüzerek hajnaltól-hajnalig állnak tarackjaink mellett, a megfigyelőink ott bujkálnak a hegyek közt. Csak egy nyugodt óránk akadna!

Vasárnap délutánra kissé elhalványult az ágyuharc. A nap olyan melegen sütött, mint valami májusi délelőttön a tengerparton. Három óra felé ki lehetett adni a parancsot.

— Minden üteg legénysége szedje rendbe magát öt órára. Az ezredparancsnok megjelenik az eskütételen.

Öt órakor már koromsötét van errefele, a mi szorosunkban. A második ütegnél kezdtek. Két hosszú árnyéksor állott a hegyoldalban. Néhány száz lépéssel odább már a rajvonat. Csöndes vezényszavak. Azután Mihálovits Zoltán őrnagy ezredparancsnok kezdett beszélni:

— *A mi jó öreg királyunk halt meg. — mondta — aki mindig a békét akarta, de király és férfi volt akkor is, mi- kor háborura kényszerítették...*

Aki mindig a békét akarta! Minden szem megrezent. Itt ebben a rettenetes szorosban, ahol a háboru minden nyomoruságát, izgalmát és megpróbáltatásait kétszeresen érezzük, lehetett volna-e szivreszólóbban elbuesztatni Ferenc Józsefet? Az ezredparancsnok beszélt tovább, de meleg, halk szavainak talán nem is az értelmét, hanem a muzsikáját szívták be a szívek.

És jött az eskü. Az ezredsegédüzt apró villamos lámpa világánál olvasta a szöveget.

— *... Esküszünk, hogy minden ellenség ellen éjjel és nappal, csatákban, rohamokban, ütközetben... vitézül és férfiasan harcolunk... Lövegeinket semmi esetben el nem hagyjuk... Becsülettel élünk és halunk!*

Az eskü lendülete magával ragadta a sötét éjszakában a lelkeket. A fekete, nehéz hegyek körülöttünk mintha még a futó szellőt is elfogták volna, hogy csak az egymás szívének dobogását halljuk. Az utolsó szavafnál már kiharsogott a mozdulatlan, fészkes sorok közül a tiszta és hű magyar szív fogadkozása. Milyen őszinte volt az ámen:

— Isten minket úgy segítjen!

Olyan drámai kép, hogy éreztük, hogy belésápadunk. Csak még egy szó:

— Régi magyar szokás szerink lengessük meg a sapkákat s kiáltjuk, hogy új királyunk, Károly éljen!

Valósággal eldördült a háromszoros örömkialtás. A következő pillanatban a pokol koncertje felelt rá. A lelkesedés foszlányai a levegőben vagy ötven ágyu robbanó lövedékeivel csaptak össze. S a többi üteg eskütétele közben ott vijjogtak már a fejünk fölött a srappnelek.

Bukarest az ötödik entente főváros.

(Németországban harangoznak és ágyuznak.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ma reggel megkondultak a harangok Berlinben és diadalt hirdető hangjuk zug egész Pórosországban és egész Németországban. A német uralkodók követték a császár példáját és ők is elrendelték, hogy harangzugás hirdesse a diadalt. A IX. német hadsereg, mely Mackensen parancsnoksága alatt csaknem pontosan két esztendő előtt, 1914. december 5-én bevonult Lodzba és amelynek legjelentősebb része volt abban, hogy 1915. május másodikán a gorlicei áttörés sikerült, az elmúlt hetekben a román fronton harcolt. Románia földjén várt rá az új győzelem, melynek ujjongást keltő híre tegnap este futott szét Berlinben: a IX. német hadsereg megnyerte az argesui csatát, döntően megverte a románokat, akik rendetlen futással kerestek menedéket és — elfoglalta Bukarestet.

Ebben a pillanatban még nem is lehet kelően értékelni annak a győzelemnek fontosságát és jelentőségét, melyet a világháború legdiadalmasabb hadserege most újra kivívott. Berlin tegnap este óta örömmámorban uszlik és meg lehet állapítani, hogy a gorlicei áttörés óta nagyon mértékadó emberek egyetlen eseménynek sem tulajdonítottak akkora jelentőséget, mint most az argesui diadalnak és Bukarest bevételének. Argesul után csak a harangokat zugatta a német császár, most harang, dobogó, ágyutörök hirdeti a diadalt.

Négy nagyhatalom, négy kisebb ország egyesült ellenünk, elhozta az európai harcterekre népet is, mindez nem használt, amikor huszonöt hónapi háború után Románia friss és pihent, tapasztalatokon okult hadserege akcióba lépett ellenünk, meg volt a módunk és erőnk, hogy ellene forduljunk és alig három hónapos hadjárat után megverjük és letiporjuk és győzelemhez szokott oszlopaink bevonuljanak a Kelet Párisának falai közé. Ezeket a tényeket és ezeket az eredményeket nem lehet többé elvitatni a központi hatalmaktól, hiába teszi a legnagyobb erőfeszítéseket a kimerült Franciaország és hiába hoz százezer, vagy ötszázezer vad, vagy félvad katonát az európai harctérre Anglia. Az ententének most már számolnia

kell az adott helyzettel és azzal az eshetőséggel, hogy a Mackensen hadsereg beteszvén romániai feladatát, tetszabadul.

Ha pedig ez a hadsereg szabadkezvet kap és ott vethető harcra, ahol azt a központi hatalmak hadvezetősége jónak látja, akkor északon, nyugaton, vagy délen, sehol nincs olyan ellenséges erő, mely szembezállni tudjon velünk. Ez a körülmény még csak fokozza a berlini örömet, mert a béke hívei is (és Berlinben mindenki híve a becsületes békének) azt a reménységet meritik belőle, hogy az angol és francia kormányokon győz a jobb belátás, a felszabadult Mackensen-hadseregtől való félelmükben ők is kénytelenek lesznek megállapítani, hogy a katonai helyzet számukra teljesen kilátástalan.

Még valamit kell feljegyezni az argesui diadallal kapcsolatban. Albert, Péter és Nikita, három szövetségese az entente nagyhatalmaknak lett már földönfutóvá a háború során, elvették Lengyelország metropolisát Varsót és most veszítette el fővárosát Ferdinánd román király. A hitszegés és árulás nagymestere, ki adott szavát nem tudta, vagy nem akarta tartani, már kénytelen volt elhagyni kormányával együtt — mely már új szállásáról, Jászvárosból is költözni készül — országa fővárosát és ki tudja, nem kell-e a közel jövőben idegen ország területén keresnie menedéket. Semleges országokban ezzel a helyzettel kapcsolatban azt a hírt terjesztik, hogy Ferdinánd király nem bírja elviselni ezt a megpróbáltatást és lemond a román trónról. Ezt a hírt is örömmel és megnyugvással fogadjuk, mert az igazság erejét és diadalt látjuk benne, annak a hitnek a megszilárdulását, hogy az árulás és aljasság nem marad megtorlatlanul. A földönfutóvá tett román király példája intethetné az entente uralkodóit és kényszeríthetné őket a becsületes belátásra. Ezek az elmondott körülmények azok, amelyek miatt az Berlinben minden eddigi eredménynél nagyobb és messzebb kiható jelentőséget tulajdonítanak Bukarest elesésének.

A második időszak.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Mától kezdve a hadikölcsön címletek ára — figyelemmel az időközi kamatokra — száz korona névérték után 30, illetve 25 fillérral nagyobb.

Amint előre volt látható, a jegyzés arányai már az első felidőben kibontakoztak és a várakozást meghaladó eleven mozgalomról tanuskodnak. Az olvasóközönség különösen az utóbbi napokban gyönyörködve szemlélhette a lapok hirdásaiban, mint növekszik, gyarapodik egyre rohamosabban a hadikölcsönre jegyzők lelkes tábora és mint halmozódnak, tornyosulnak a sok ezres és milliós jegyzések. Bár a hírlapi közlemények a dolog természeténél fogva csak halvány képét adhatják az országos jegyzési mozgalomnak, már ebből is nagy lendülettel előretörő és egyre fokozódó ítemű jegyzési készség tárult örvendező szemünk elé. Biztató jelenség, hogy a pénzügyzetek és a nagyobb vállalatok legtöbbje sietett az előzőknél jelentősen nagyobb jegyzéssel követendő példát mutatni és nemes versenyre kelve, saját üzleti presztizsük érdekében minél nagyobb részt kérni a nemzet ötödik gazdasági erőfeszítésének sikerében. Bizalmasan megmozdult a közép- és kistőke is és így bizton remélhetjük, hogy az aláírási idő második szakaszának teljes sikerű megnyitásával megvetjük az ötödik nemzeti kölcsön fényes eredményének biztos alapját.

Aradon ma a következő jegyzések történtek:

Az Aradi Első Takarékpénztárnál jegyezték: A. A. T. 50,000, Szücs András 33,000, E. N. Szt. P. T. 10,000, M. T. 10,000, Schönberger Ignác 10,000, Klein Ernő 10,000, Krümmer Márton 8000, Naschitz Sándor 5000, Sziráczy Gyuláné 3000, Trill Gerta 2000, Vargha Beatrix 1000, Kampián Györgyné 400 korona. A mai jegyzés: 142,400 korona. Az összes eddigi jegyzések: 2.550.650 korona.

Az Aradmegyei Takarékpénztárnál a hadikölcsön jegyzés első ciklusa 4.020,000 koronával zárult. A mai jegyzések: Mairovitz Mór és fiai Radna 30,000 korona. A cég összes jegyzései 300,000 korona, Schintl Mihály 40,000, Arvay Mátyás 20,000, Rozenteld Herman 50,000, Török Sándor 4000, Tapasztó Mihály 1000, ifj. Kovasovics Pál 5100, Tar Sándor 1000, Blaskovits Antalné 20,000, Avarffy Károly dr. 5000, Schaffer Henrik 1000, Weisz Dávid 5000, Waltir József 2000, Singer Márton 5000, Singer Mihály 1000, Singer János 1000, Klein György 4000, Braun Erzsébet 7000, Weiszberger Pál Radna 5000 korona.

Az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztárnál a mai nap folyamán is történtek nagyobb jegyzések. A végösszeg itt 3.604,000 korona.

Az Aradi Ipar- és Népbanknál Földes Béla dr. 25,000, Tabajdy Iván 15,000, Löwy Albert (Békésésaba) 10,000, Urta György 16,000, Urbán Endre Arad 6000, özv. Lorenz Károlyné 5000, Ormány János 4200, Koritnik Gizella 4000, Cs. Boros György 3000, az összes jegyzések 794,500 korona.

A „Viktoria” Takarékpénztárnál a mai napon 32,400 koronát jegyeztek. A jegyzések eddigi végösszege 840,800 koronára ug.

Aradon még a következő jegyzések történtek: Gara Károly 1000, Jeney Lujzika 2000, Stecki Adolf 2000, Schwarz Hermann 100, özv. Reiniger Samuné 10,000, Winkle

József 10,000, Klein Margit 10,000, Parecz Béla dr. 2000, özv. Müller Józsefné 8000, Müller József 3000, Krausz Mór 1000, Sztruhár György 1000, Grallert Rezső 5000, Braun Adolf 1000, N. N. 140,000, Bordea Floare 2000, Greek Veronika 1200, Duna Florián 2000, Ruzsán János 1500, Hegedüs János 1000, Eleki Első Takarékpénztár 103,800, Aradi Polgári Takarékpénztár 400,000, N. N. 50,000 koronát.

A Magyar Telepítő- és Parcellázóbank Részvénytársaság az érdekköréhez tartozó Kisjenői főhercegi uradalom haszonbérlete részvénytársasággal együtt 1,000,000 korona 6 százalékos hadikölcsönt jegyzett.

Pragmatika szankció és Nikita unokái.

Izgató a kérdés, hogy a velünk háborúban álló hitszegő olasz király gyermekei, az öreg Nikita unokái, várományosai-e a magyar trónnak s így a pragmatika szankció értelmében Nikita unokája lehetne-e magyar király és osztrák császár? Azért vethető fel ez a kérdés, mert hisz III. Viktor Emánuel olasz király szintén egyenes leszármazottja Mária Teréziának. Ezt a leszármazást a következő genealogiai tábla igazolja:

II. Lipót.

I. Ferenc király	Mária Terézia férjezett
	I. Viktor Emánuelné.
Ferenc Károly főherceg	Karlo Albert
Károly Lajos főherceg	II. Viktor Emánuel
Ottó főherceg	Umberto
IV. Károly király	III. Viktor Emánuel.

Ebből látható, hogy IV. Károly magyar király és III. Viktor Emánuel olasz király negyedikiglen való unokatestvérek és így a pragmatika szankció értelmében III. Viktor Emánuel jogutódai tényleg várományosai a magyar királyi és az osztrák császári trónnak.

Amde a pragmatika szankció értelmében magyar király csak osztrák főherceg lehet, — de mivel nyilvánvaló, hogy Nikita unokája nem osztrák főherceg: tehát mégis kérdés, hogy lehetne-e belőle magyar király? Itt jön virtuális aktualitásba az a kérdés, hogy a három leányágon belül ki házasodott, vagyis idegen dinasztiahoz férjhezment osztrák főhercegnők jogutódai — ellenére annak, hogy ezek a jogutódok nem osztrák főhercegek és nem osztrák főhercegnők — miféle jogon várományosai a magyar királyi és az osztrák császári trónnak?

Erre vonatkozólag a megboldogult Ferenc Ferdinánd házasságának törvénybe iktatása alkalmával kétféle közjogi felfogás alakult ki az országgyűlésen. Az egyik Széll Kálmáné volt, aki a kiházasodott főhercegnő közjogi státusára nézve a következőket mondotta: „Bár igaz, hogy idegen dinasztia tagjaihoz férjhezment osztrák főhercegnők a házasság által elveszítik főhercegnői rangjukat, de azért a magyar trónra mégis örökösödési joggal bíróknak tekintendők, mert rájuk nézve a trónörökösödés már akkor nyílt meg, amikor osztrák főhercegnők voltak, vagyis születésük pillanatában”. Ezt mi elhiszük Széll Kálmának, de nem erről van szó, hanem arról, hogy a kiházasodott osztrák főhercegnők jogutódai, például Nikita unokái számára mikor nyílt meg a magyar királyi trónra való várományosi jog?

A második közjogi felfogás Szilágyi Dezsőé volt, aki szerint azért maradt fenn a más dinasztia tagjaihoz férjhezment osztrák főhercegnő utódainak virtuális, vagyis a magyar királyi trónra való örökösödési joga, mert az ismeretes három leányágnak az utódai a trónöröklés rendjében be vannak foglalva. Szilágyi Dezsőnek is elhiszük ezt, de miért bír ez az utód örökösödési joggal, amikor nem osztrák főherceg?

Eltekintve tehát attól, hogy mind a két közjogi doktrína sántit: a kétféle közjogi felfogás ugyanazt az eredményt állapítja meg, vagyis megállapítja III. Viktor Emánuel és Nikita ivadékainak várományosi jogát a magyar királyi székre. A dolog csak mint közjogi kuriozitás érdekel bennünket, de mégis megfontolandó volna, hogy a hitszegő olasz király és a vén Nikita jogutódait nem kellene-e megosztani törvényhozási uton a pragmatika szankció áldásától? **Kaimár Antal ár.**

Hála és elismerés Románia megbüntetőinek.

(A regnikoláris bizottság megválasztása. — A képviselőház ülése.)

(Saját tudósítók telefonjelentése.)

A parlament mai ülésén két nevezetes és országos figyelmet érdemlő dologgal foglalkoztak a honatyák. Az egyik az ugynevezett regnikoláris bizottságnak megalakítása volt, amelynek sürgős kötelességévé tették, hogy a királyi koronázáskor bemutatandó hitlevelet minnél hamarabb készítse el. A másik, amely széles ez országban az előbbihez hasonlóan általános örömet és meglepedést fog kelteni, Ugron Gábor képviselő indítványa volt. Ugron a képviselőház minden oldalán tetszéssel fogadott beszédében indokolta meg azt az indítványt, hogy a képviselőház a mai ülésén fejezze ki háláját azok iránt a kiváló vezérfértiak iránt, akik hazánk egéről oly rövid idő alatt elülték a vést, s a mult országgyűlés óta, midőn még Erdély földjén állott az ellenség, a mai napig oly bámulatos és dicsőséges haditetteket hajtottak végre.

Szász Károly dr. alelnök a parlamentet délelőtt fél tizenegykor nyitotta meg. A képviselők mintha csak érezték volna, hogy a mai nap szenzációk és érdekességek napja, sűrű sorokban lepték el a folyosót, ahonnan az elnöki osengetyű szavára, sietve vonultak helyekre, az ülésterembe.

Mártonffy Márton terjesztette be az állandó igazolóbizottság jelentését, amely Hady Gyula most megválasztott somorjai képviselő mandátumával foglalkozott. Hady Gyula mandátuma ellen ugyanis panasz érkezett a Házhhoz, amelyet az igazoló-bizottság véleménye szerint először a bíráló bizottságnak kellett kiadni.

Elnök bejelenti, hogy Huszár Károly sürgős interpellációra kért és kapott engedélyt. Ugyisint Ugron Gábor is, ki a napirend előtt való felszólalást kérte, amely kérést a Ház teljesítette.

Ugron Gábor az oláh haretér eseményeire hívja fel a Ház figyelmét. A Ház tanácskozásiának legutóbbi ülésén még nehéz szívvel s gondterhelten lélekkel ültek itt a képviselők, mert Erdély megszentelt földjén járt akkor az oláh hadsereg. A szövetséges csapatok azóta nemesak Erdélyt szabadították fel az alattomos ellenség megszegyenyítő jelenléte alól, hanem diadalmasan járnak már bent mélyen Oláhország szívében. Ezek felett az örvendetes események felett nem térhet a képviselőház hangtalanul napirendre. Azzal a kérelemmel fordul az elnökhöz, hogy tegyen előterjesztést a Háznak, hogy a képviselőház csodálatát, bámulatait és soha el nem muló háláját fejezze ki a bámulatos haditényeket végrehajtó szövetséges csapatoknak, továbbá József főhercegnek, Mackensennek, Falkenhaynak és a parancsnokságok alá tartozó csapatoknak. Fejezze ki a képviselőház e világtörténelmi nagyságu vezéreknek a magyar képviselőház legmelegebb háláját és üdvözlését.

Az elnök magáévá teszi a javaslatot s felhatalmazást kér arra, hogy az üdvözlő sürgönyököt elküldhesse. A Ház egyhangú lelkesedéssel adja meg erre a felhatalmazást.

A hitlevél szerkesztő bizottság választása következett ezután, amely névszerinti szavazással történt meg. Az Aradi Közlöny mai számában közöltük a jelöltek névsorát, s ezt a névsort választotta meg a képviselőház. Az ellenzék a névsorból mindenütt törölte Lukács László nevét, de helyébe nem irt senkit sem.

Felcserélték utközben a halálvonat másod részét?

(Interpelláció a herceghalomi katasztrófa miatt.)

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

A képviselőház mai ülésén interpelláció alakjában szóba került a herceghalomi vasuti katasztrófa.

Mezőssy Béla interpellált miatta. A háboru alatt történt vasuti szerencsétlenségeket nem akarja — mondotta — politikai izgatásra felhasználni, de a herceghalomi, a volóci és az erdélyi tömegsirok késztetik, hogy ezt az ügyet a Házban szóvá tegye. Felszólítja a miniszterelnököt, hogy a vasuti szerencsétlenségek alkalmával elhunytak hozzátartozóit, katonákat és polgárokat egyaránt, peres eljárás mellőzésével megélhetésüket biztosító támogatásban részesítsék addig is, amíg a bíróság jogos igényükről nem dönt. A szerencsétlenségek pillanatokon mulnak mindig. Tisztázandó körülménynek tartja, hogy Komáromban a szerencsétlenül járt gyorsvonat első és második részét felcserélték-e azért csak, hogy a második részben utazó miniszterek előbb érjenek Budapestre. Ha ez igaz, akkor a legsúlyosabb felelősség terheli ennek a rendelkezésnek a kiadóját. A szerencsétlenségek főokát abban látja, hogy a vasutvonalak tulnyomó részén csak egy sínpar van, melyen a nagy forgalmat nagyon nehéz lebonyolítani. Felszólítja a kormányt, hogy haladéktalanul intézkedjék aziránt, hogy a vasutvonalakat a hadügyi kiéstart terhére dupla vágányra építsék át. Akkor, amikor a személy és teher díjakat felemelik, vérlázító igazságtalanság, hogy egyes vállalatoknak és cégeknek refakciák jogában élvezete folytán évenként milliós engedményeket adnak, megkárosítva ezzel az államvasutakat. Az államvasutaknak minden összegre szükségük van, mert a hadikiadások az államra amugy is óriási terheket rónak. Ezután rámutat arra, hogy a lapok szerint a katasztrófa oka az volt, hogy a gyorsvonat nem megengedett sebességgel haladt. Ennek ismét az az oka, hogy a vasut képtelen a megnövekedett forgalmat lebonyolítani. A háboru harmadik esztendejében a vasutak teljesítő képessége a minimumra redukálódott, ez a következménye annak, hogy a személyzet nagy részét behívták. A bécsi és a pesti lapokban megjelent az a hír, hogy az ellenzék Harkányi János kereskedelmi miniszter ideiglenes lemondását követelte volna a katasztrófa miatt. Ez a hír valótlán. Ha a kormány ilyenmit szeretne elérni, úgy tegye meg azt saját jószántából.

Végül meginterpellálja a kereskedelmi minisztert: kinek a rendeletére történt a gyorsvonat első és második részének felcserélése és kérdi, hogy nem befolyásolta-e ez a katasztrófa elkövetkezését, milyen volt a gyorsvonat sebessége, kinek a kívánságára történt a menet meggyorsítása, hajlandó-e a kormány az egyvágányu vonalakat dupla vágányura átépíteni, a refakciákat haladéktalanul megszüntetni és az államvasutak személyzetének tisztetését megjavítani.

Mezőssy Béla interpellációjára Harkányi János kereskedelemügyi miniszter válaszolt. Kijelenti, hogy őt a herceghalomi katasztrófa fájdalmasabban érintette, mint az interpelláló képviselőt. Részletes választ az interpellációra azonban nem adhat, mert nyilatkozatával nem akar a vizsgálat elébe vágni, ezzel csak befolyásolhatná a vizsgálatot. Közölheti, hogy

leiratot intézett az államvasutak igazgatóságához, melyben megkérdezi, hogy hogyan került a menetlevélbe az a helytelen bejegyzés, hogy a vonatok sorrendje változzék meg. Bejelenti, hogy az áldozatok hozzátartozóinak kártalanítása már is folyamatban van és a vasutas személyzet érdekében, mint eddig, ezután is minden lehetőet elkövet. A Ház a választ tudomásul vette.

Ráth Endre a vasutak biztonsága ügyében előterjesztendő interpellációját elhalasztotta. Huszár Károly interpellált ezután. Interpellációjában kifejti, hogy a front mögöttiek a háboru alatt állandóan nagy áldozatot hoztak. A háboru az élelmezés kérdése fogja eldönteni. A kormány azonban nem gondoskodott kellően az élelmiszerek egyöntetű elosztásáról. Erdélyben például csépeletlen gabona és igen sok burgonya fekszik hó alatt. A nép órák hosszat kénytelen ácsorogni az élelmiszerek beszerzése céljából az elárusító helyek előtt. Csupán a szegényebb néposztályok vannak így, de a gazdagok mindent megszerezhetnek pénzükért. Kérdezi a kormánytól, hogy van-e tudomása azokról a botrányos állapotokról és vérlázító igazságtalanságokról, melyek az élelmezés körül vannak. Gondoskodik-e a kormány arról, hogy ne csak a vagyonosok, hanem a szegények is hozzá juthassanak az élelmezéshoz képező tápszerekhez, miért késnek az ipari cikkek maximalásával, hajlandók-e a cipőruha és vastermékek árát rövidesen maximalni? Az interpellációt kiadták a miniszterelnöknek és ezután az ülés véget ért.

Görögország háboruja az entente ellen.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

A Daily Telegraph jelenti Athénből: A görögök nyilvánvalóan háborura készülnek az entente ellen és csak időt akarnak nyerni, hogy annyi katonát mozgósíthassanak, amennyi csak lehetséges.

A Hesperia című athéni lap jelenti, hogy a görög fegyveres erő és az entente-csapatok között kifejlődött tüzelet az olasz karabinierik kezdettök meg. A lapok megállapítják, hogy az entente-tal való mérkőzésből kétségtelenül Konstantin király került ki győztesen, az entente nemesak diplomáciai, hanem katonai vereséget is szenvedett.

A Daily Telegraph jelenti Pireusból: Az entente-követek a Bukarest nevű vezérhajón tanácskozást tartottak. Pireusban az entente-csapatok számos helyet megerősítettek. Az athéni lapok örvendenek a központi győzeimeinek. A venizelisták megrémültek az eseményektől és kijelentették, hogy átpártolnak a királyhoz.

Megsegíti az országot a székelyeket.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A képviselőház a regnikoláris bizottság megválasztása után az országos kivándorlási tanács tagjait választotta meg és azután áttértek az interpellációkra.

Az első interpelláló Polónyi Géza volt, aki felszólalásában hangoztatta, hogy a székelységet a magyar társadalom nem ismerte, elhanyagolta és nem vette figyelembe a nép történelmi jelentőségét, pedig a székelység az állam fenntartó szempontjából a legfontosabb elem. Hogy a kettős, huszonnégyes és nyolcvankettős székely ezredek milyen hősiességgel küzdöttek, arról Hófer altábornagy a hivatalos jelentésekben nem egyszer emlékezett meg. Beszédében emlékeztette a képviselőházat arra, hogy a keletporoszországi betörés alkalmával Vilmos császár kijelentette, hogy mindent meg kell tenni a megzavart lakosság érdekében és a hazának kötelessége, hogy háláját kimutassa a szenvedő lakosság iránt.

— Nekünk új királyunk és királynénk van, akiknek jó szíve megtalálta azt az utat, amelyen megkönnyíthetik a szenvedő népek nyomorát. A székelységnek mindene elpusztult és Magyarországnak becsületbeli kötelessége, hogy ne engedje elpusztulni a vagyoniilag teljesen tönkrement székelységet.

— Majd kijelenti, hogy bárha népszerűség hajhászással vádolják is, kötelessége megmondani, hogy eddig a hírlapírás tette a legtöbbet a székelységért. Meginterpellálja a miniszterelnököt, hogy szándékozik-e megnyugtató kijelentést tenni oly irányban, hogy az oláh betörés által lesújtott székelység kármentesítése és felségítése nemzeti becsület ügyeként kezelendő és másodsor, hogy hajlandó-e a kormány a segélyezési akció azonnali megindításával tényleges segítséget nyújtani.

Tisza István gróf miniszterelnök az interpellációra válaszolva közölte, hogy ma vagy még holnap megjelenik egy kormányrendelet, amely az oláh betörés által sújtott vidékek gazdasági fellendülését biztosítja. Az erre vonatkozó megbeszélések és megállapodások már akkor történtek meg, amikor még egy hónappal ezelőtt a belügyminiszterrel együtt meglátogatta az oláhok által feldúlt vidékeket.

A miniszterelnök válaszát a Ház és Polónyi Géza is tudomásul vették.

Ezután Pallavicini György őrnagy a katonai szolgálatot teljesítő képviselők szabadságoltatása ügyében terjeszt elő interpellációt. Kijelenti, hogy a bevonult képviselőknek alig tízöt százaléka teljesít a fronton szolgálatot, mégis az utolsó ütés után, nyomban be kellett vonulniok.

A király haláláról és az országgyűlés összehívásáról csak az újságokból értesültek az eseményekről és legtöbbjük parancsnokuk lojalitásának köszönheti szabadságoltatását.

Az interpellációra Tisza István gróf miniszterelnök nyomban válaszolt. Emlékeztette az interpelláló képviselőt, hogy mikor a Ház elnapolta magát, felmerült a szabadságoltatás kérdése. Az országgyűlés összehívásának gyászos oka érthetővé teszi, hogy az intézkedések nem úgy történtek, amint azt előre tervezték. Őfelsége Ferenc József halála utáni napon rögtön az illetékes katonai irodához fordult a szabadságoltatás dolgaiban, ahonnan azt választotta, hogy ügyet rövidesen el fogják intézni.

Pallavicini György őrnagy a választ nem tartja kielégítőnek, azonban Tisza István gróf miniszterelnök újabb felvilágosító szavai után választát a Ház tudomásul vette.

HIREK.

— **Készülődés a koronázásra.** Budapestről jelentik: A koronázás alkalmával a rendezőbizottság gondoskodik a fővárosba érkező hivatalos küldöttségek elszállásolásáról, valamint a kocsikról és tribünokról. Azokat az ablakokat, ahonnan a koronázást látni lehet, máris horribilis összegekért kímálják kibérlésre. A koronázás napjára a főkapitányság lefoglalta az összes bérkocsikat.

Bécsből jelentik: Az osztrák parlament mindkét háza képviselői magát elnöksége által a koronázási ünnepélyen.

— **Kitüntetés.** Krause Lajos alezredes, a 68. gyalogezred parancsnoka vitéz és eredményteljes magatartása elismerésül a Lipótrend lovagkeresztjével lett kitüntetve. Az illető aradi születésű és Krause Brunó ujanádi tanító bátyja.

— **Franciaország már 1913-ban készült a háborúra.** Kölnből jelentik: A Kölnische Volkszeitung érdekes okiratot közöl. Egy francia plakátot, amelyet 1914. július 30-ikán, a háború kitörésekor Franciaországban kifüggesztettek és amely ellenséges államok alattvalóira vonatkozóan tartalmaz rendelkezéseket. A plakátot, amint az kétségtelen megállapítást nyert, már 1913-ban készítették és ellenséges alattvalók gyanánt a németek és osztrákok szerepelnek.

— **A házi ezred gyászja.** Az aradi háziezred tisztikar ismét mély és fájdalmas veszteségről ad ki jelentést. Szeretett bajtársuk, Eckhardt István tartalékos főhadnagy, a signum laudis és a II. osztályú vitézségi érem tulajdonosa, 1916. november 29-én az északi harctéren királyi őrt és hazájáért hősi halált halt. A nemes bajtársat, kit alantasai és az ezred tisztikarának minden egyes tagja egyformán becsült és szeretett, két évi harctéri szolgálat után, kötelességének, fáradtságát és veszélyt nem ismerve, hősközhöz méltó módon való teljesítése közben érte a halál. Elvesztése mélyen sújtotta a 33. gyalogezred tisztikarát, mely emlékét örökké kegyeletesen fogja megőrizni.

— **Thallóczy Lajos végrendelete.** Budapestről jelentik: Ma bontották fel a herceghalmi katasztrófa tragikus végű áldozatának, Thallóczy Lajosnak végrendeletét. A végrendeletben Thallóczy úgy intézkedett, hogy hatalmas könyvtára, valamint boszniai nagy birtoka Budapest fővárosának jusson, azzal a kötelezettséggel, hogy a főváros az óriási birtokon művészek számára otthont és munkatelepet létesítsen. Iratait a belügyminiszteriumnak hagyományozta Szerbia volt polgári kormányzója.

— **A pápa a háborús vérengzésről.** Luganóból jelentik: A tegnapi titkos konzistoriumon a pápa többek között a következőket mondotta: Az Európát pusztító háború borzalmas örölete világosan mutatja, hogy milyen romlást idézhet fel az, ha az államok nem tisztelik egymáshoz való viszonyukat, a szabályozó törvényeket és méltatlanul bánnak az egyházi fértiakkal, akik pedig sérthetetlenek. Szárazon, vízen és levegőn újból meg újból történnek gonoszok és káromolja azok el-

követőit, bárki legyen is az. Beszédét imigyen fejezte be: Vajha mielőbb visszatérne a törvények országába és az igazságszeretet.

— **Bukarest elesett.** Ma este fél nyolc órakor érkezett Aradra a Wolff-ügynökség hivatalos híre, amely kitörő lelkesedést és örömjongást váltott ki minden magyar ember szívéből: Bukarestet, Oláhország Páris-utánzó, ragyogó fővárosát győzelmes csapataink elfoglalták. Alig érkezett meg az örömhír szerkesztőségünkbe, néhány perc múlva rendkívüli kiadásaink vitték szét a város minden részébe, üzletek kirakataiban, kivéházakban tettük közé a hivatalos jelentést. Bukarest elfoglalása, amiről a Wolff-ügynökség csak ma adott értesítést, már a tegnapi nap folyamán is befejezett esemény volt. Az Aradi Közlöny már tegnap értesült a központi hatalmak seregeinek orról az újabb, nagyszerű haditettéről és bár a hírt hivatalosan még nem erősítették meg, mégis nyilvánosságra hoztuk. A hivatalos jóváhagyás hiányában a cenzura célszerűnek tartotta azonban, hogy a hír egyelőre ne publikáltassék. Ma azután megjött már a német nagy főhadiszállás hivatalos távirata az oláh főváros elfoglalásáról.

— **Olasz nyomdászok béke sztrájkja.** Münchenből jelentik: Milanóból jelentik, hogy a milánói nyomdászsztrájk politikai jellegű és valószínűleg nagy békedemonstrációt terveznek a sztrájkolók. Az Avanti című szociálista lap megjelenését a hatóság újból betiltotta.

— **A cukorárúsítás szabályozása.** Varjassy Lajos polgármester közölni teszi, hogy Aradon a mai naptól kezdődőleg cukor kizárólag cukorjegy ellenében vásárolható és árusítható a polgári lakosság részére. Akinék cukor rendelkezésére áll: addig nem tarthat cukorra igényt, míg készlete tart. A személyenként havonta fogyasztható és vásárolható cukor mennyiségét ezidőszertint 800 grammal állapítja meg. A cukorjegyeket a városháza adják ki. Minden személy három hónapra érvényes cukorjegyet kap, amelyen 12 szelvény van s ezzel egy heti, vagy két heti szükségletnek megfelelően 20, vagy 40 deka cukor vásárolható. A cukorjegyek városi pecséttel vannak ellátva. Pecsét nélküli jegyek érvénytelenek. A cukorjegyek kiváltása alkalmával a lisztjegy utalvány felmutatandó. Akinnek ily utalványuk nincs, szóval magánvásárlás útján liszttel inár ellátták magukat: cukorjegyeket a liszt hivatalban kapják, de akár a háztulajdonosnak, akár a bejelentő hivatalnak igazolnia kell, hogy a háztartásban hány személy lakik állandóan. Felhívja a város közönségét, hogy cukor készletét a sárga színű bejelentő lapokon pontosan jelentse be s már most hangsúlyozni kívánja, hogy a törvényes készletek mindenkinél ott hagyatnak és tőle el nem vétetnek. A hamis adat bevallókkal szemben a legszigorúbb büntető eljárásnak van helye. Itt említjük meg, hogy az élelmiszerkészletek bejelentésének idejét néhány nappal meghosszabbították.

— **A harctérre utazó rablógyilkos elfogatása.** Budapestről telefonálja tudósítónk: A Magdolna-utcai rablógyilkosság ügyében tegnap megindult új nyomozás ma eredményre vezetett és a rablógyilkost, Eberling Pált Lembergben, útjában az orosz harctér felé elfogták. A rablógyilkost vasraverve Budapestre szállítják.

— **Hadi jótékonyág.** Az Aradmegyei Törvényszék Herzel Bernát ravatalára szánt koszoru megváltása címén a háboruban elesett katonák hátramaradottjainak részére 100 koronát adományozott. Ring Géza vezérigazgató 50 koronát, Berger Jenő 3 korona 32 fillért és Frisch Bernát 10 koronát adományozott a rokonsági katonák javára.

LEGUJABB.

Reggel 4 óraker érkezett telefon jelentés.

Lengyelország korona marsallja.

Lublinból jelentik: A cs. és kir. főkörmányzóság rendeleti lapja a lengyel királyság ideiglenes államtanácsára vonatkozóan a következő rendeletet közli:

Ausztria császára, Magyarország apostoli királya és a német császár legfelsőbb parancsára a következőket rendeljük el:

— A lengyel királyság államtanácsának végleges megválasztásáig Varsó székhellyel ideiglenes államtanácsot létesítünk huszonöt tagból, akik a nép szükségleteit és érdekeit ismerik és életviszonyaik folytán alkalmasak arra, hogy a két főkörmányzóság összes területeit és hivatalos köreit képviseljék. Tizenöt tagot a német kormányzati területről, tíz tagot az osztrák-magyar kormányzati területről neveznek ki. Az államtanács tagjait legfelsőbb parancs alapján mindkét főkörmányzóság közös rendelete után nevezik ki. Ha egy tag kiválik az államtanácsból, úgy a szabályzat szerint egy másik tag nevezendő ki. Mindkét főkörmányzó az államtanácsba egy-egy kormánybiztos és két-két helyettest küld ki. Az államtanács az első ízben a mindkét részről való kormánybiztosok meghívására gyűl össze és saját kebeléből abszolút többséggel elnököt és elnök-helyettesét választ. Az elnöknek a „korona-marsall” címe lesz. Az államtanács további ülésait a korona-marsall hívja egybe. Ha a kormánybiztosok egyike, vagy a tagok többsége kívánja, úgy az államtanács összehívandó.

Teljesen fölbomlik az oláh hadsereg.

Budapestről telefonálta tudósítónk: A sajtóhadiszállásról érkezett jelentések szerint Mackensennek három oldalról Bukarest-nez előnyomuló sereggel teljesen körülfarták a román fővárost. Tegnap délelőtt a nenez ágyuk romma lotték Bukarest egyik külső erődjét, amire a parancsnokot felszólították, hogy adja fel a várost. A kapitulálás ma déiben megtörtént. A munkaparthoz érkezett jelentések szerint Bukarest es Ploesti eleste Romania katonai erejének végleges megtörését jelenti. Számos jeiből megállapítható, hogy a román haderők zöme nem esatiakozott az orosz toerökhöz, hanem megkiséreltek a fővárost tartani. Bukarest es Ploesti eles- tevel valószínű, hogy az amagy is demoralizált román hadsereg teljesen felbomlik.

— Aradi zászlók Bukarest palotáin. Né- hány héttel ezelőtt német katonák utaztak át Aradon. A derek szövetségesek pár napig itt tartózkodtak és ez idő alatt sorra jártak minden aradi üzletet, zászlószövetet akarják vásárolni. Megvették ugyszólván az összes készle- teket, amelyek az aradi boltokban feltalálhatók voltak. Piros-fehér-zöld színű szöveteket épen úgy megvették, mint a maguk színeit. A ke- reskedők persze kíváncsian kérdezték, mire szolgál majd ez a sok-sok zászló? És a né- metek ezt a büszke választ adták: *Bukarestet fogjuk fellobogózni!* Akkor még szinte tréfá- nak tetszett ez a hangzatos kijelentés. Nem mulott el sok idő azóta és az események meg- mutatatták, hogy a németek komolyan gondol- ták, amit mi tréfának véttünk. Bukarest épü- letein ma már büszkén, diadalmasan lengenek az Aradon vásárolt zászlók...

— A patak partján elásott ezresek. A na- pokban megírjuk, hogy Luciu Janos aradi hen- tesmester két fiatalkoru betörőjét, üzletének tanoncát és ennek barátját a román haretérn ellopták és az aradi királyi ügyészség foghá- zába kísérték. Az ellopott pénzből a fiuknál találak négyezer koronát és azt mondták, hogy a hiányzó másik négyezer koronát a haretér közelében egy kis falu szélén levő patak part- ján ásták el. Szombaton Koródi és Noé detek- tívök a két fiuvai elutaztak, hogy az elrejtett pénzt előkerítsék. A detektívök ma érkeztek vissza a tolvaj fiukkal a volt román haretér közeléből. Az ut sikerrel járt s a pénzt Gyula- ténervár mellett Pálos község határában, egy kis patak partján mélyen elásva meg is talál- ták. A fiuk ugyanis a korona vonattal csak Gyumehervárig mentek. Innen a katonákkal együtt gyalog vonultak egy másik áramásra, hogy onnan a haretérre jussanak. Utközben a két ná hátramaradt és a patak partján mély

Az államtanács állapítja meg a kormány- zás ügyrendjét és főleg ügyvezető választmányt küld ki. Az államtanács ügyviteli nyelve a lengyel, hatósági személyek jogosan használ- hatják a német nyelvet is. Az államtanács ülése nem nyilvános. Az államtanács tartozik véleményét nyilvánítani a törvényhozás minden kérdésében, amelyre nézve mindkét kormány- zat közösen vagy egyenként véleményét kéri. Továbbá hivatása az, hogy közreműködjék az állami berendezések megteremtésénél a len- gyel királyságban. E célból az államtanács köteles rendeleteket kidolgozni, amelyekkel szá- bályozni fogják a lengyel királyságnak az osztrák- magyar monarchia és a német birodalom által kormányzott részeiben a közös képviseletet és előkészíti majd a lengyel állami kormányzat berendezését. Az államtanács azonkívül ország- os ügyekben kezdeményező indítványokat fog előterjeszteni. Közre fog működni továbbá a lengyel hadsereg megalakításában a szövetsé- ges hatalmak ezzel megbízott legtöbb katonai parancsnokaival együtt. Határozatokat fog hozni a háborús károk megszüntetése és az ország gazdasági fellendítése érdekében. A szükséges anyagi eszközöket a mindkét kormányzóság át- tai rendelkezésére bocsátandó hitelekkel vagy egyenes adók pótlékából, vagy kölcsönök tol- vételével fogja fedezni. A rendelet kihirdeté- sének napján lép életbe és azt mindkét főkor- mányzó aláírta.

— A legjobb, legtekéletesebb mosógép az Aerowash, melynek gyakorlati bemutatása csü- törtök délután pont 4 óraker látható Magyar Ferenc gazdasági gép- és műszaki üzletében Arad, Zrínyi-utca 6. Főelárusítás Budapest, Aerowash légnymásu mosógép vállalat VII., Erzsébet-körut 35. A gép ára 24 kor.

— Megnyílt a karácsonyi tárlat a Fischer Nagyáruházában a Szabadság-téren. Naponta érkeznek szebbnél-szebb játékszerek. A közö- ség helyesen eszelekszik, ha előbb keresi fel a nagy áruházat. Baba-klinika. Gyönyörű baba fejek raktáron. Mesés karácsonyfa-diszkek. Gyer- mek-kocsik 50 koronától 200 koronáig. 5628

LEGUJABB.

Reggel 5 óraker érkezett

Sajtóhadiszállásról jelentik: A hadsereg- főparancsnokság székhelyére ma déiben egykor megérkezett Vilmos császár Hindenburggal és Ludendorffal. Károly király fogadta őket. Mind- két uralkodó Bukarest és Ploesti elfoglalásá- nak örömhírének hatása alatt állott. Később az uralkodók Hindenburg, Ludendorf és Conrad bevonásával a politikai és katonai helyzetről tanácskoztak. Később királyunk Ferdinánd hol- gár királyhoz táviratot intézett Bukarest elfog- lalása alkalmából szerencsekívánatait kül- dötöte neki.

Budapest. A pestvidéki törvényszék a her- ceghalomi katasztrófaért letartóztatott Müller Vendelt szabadlábra helyezte.

A Rjeos jeienti: Pétervárott egy nagy lö- szergyár felrobbant. Ezer munkás, akik ott dolgoztak, elpusztult.

MOZGÓKÉP SZÍNHÁZ.

* Divatkirálynő — Lelek harca. (Az Uránia szenzációi.) A tegnapi műsor újabb bizonyosságot tett arról, hogy az igazgatóság igazán finom érzékkel tudja kiválasztani mű- sorait és arról is, hogy a közönség hatás elis- meréssel vesz minden olyan műsort melyben érdekes és értékes lát. Két szenzációja is volt egyszerre a színháznak. Az egyik a „Divat- királynő” egyenesen arra van teremtve, hogy az előkelő hölgyközönség meglepetésére za- rándokoljon, mert benne a divatnak és művé- szetnek valószínű kincsei vannak felhalmozva. Ragyogó, tüneményes szépségű művésznő mu- tatja be ezeket a divat alakításokat és a teg- napi nap folyamán a csodálkozásnak és elra- gadtatásnak olyan jeleit láttuk a nézőtérn, mint talán még soha. — *Imádkozik a király.* Néhai dicső emlékü apostoli királyunk és a hadierények dicsőítésére készült filmtelvé- tel, legközelebb az Urániában.

* A „Nokturné” főszereplője az Apollóban. (A dohánygyár szépe.) Az Apollo-színház két napon át páratlan sikert aratott a Nordisk- filmgyár újdonságával, amelyhez fogható nagy- szabasu filmet még keveset produkált a kine- matografia. „A világ vége” című grandiózus film-dráma hat előadásán került vetítésre az Apollóban s összesen 4000 ember nézte végig. Ilyen nagy érdeklődést egyetlen vidéki mozi- színház sem tud előidézni, ami kétségtelenül leginkább abban rejlik, hogy az Apollo-szín- ház a filmek legjavát szerzi meg közönsége számára. Ezt bizonyítja a csütörtöki új musor is, amikor „A dohánygyár szépe” című szín- gazdag s hangulatos drámát vetíti. A kép jel- lemzésére elegendő azt mondanunk, hogy a fő- szerepet Olga Desmond, a világhírű úncosnő kreálja, aki az emlékezetes „Nokturno” drá- mában valóssággal megbűvölte a közönséget. Az Apollo-színház igazgatósága nem győzi eléggé hangoztatni, hogy aki nem foglal le előre helyet magának a 9 órai előadásra, az a délutáni előadásokat látogassa, nehogy kény- telen legyen kimaradni a színházból.

* I. Ferenc Jozsef temetése az Apollóban. A közönség tekerésére az Apollo-színház az I. Ferenc Jozsef temetéséről készült érdekes föl- vetéseket háttérn műsoron tarja.

gödrot ásva, dugták el a négyezer koronát. A detektívök a fiukat átadták Köller János táblabírónak, a fiatalkoruak bírójának, aki azo- kat letartóztatta. A pénzt visszaadták Lu- cianak.

— Pénzért öröit vám helyett. A Haditer- mény Részvénytársaság aradi kirendeltsége pár hét előtt fejjelentést tett a polgármesternél a Matyók-féle gáji malom tulajdonosa, Matyók József ellen. A Haditermény aradi kirendelt- sége elmondta, hogy Matyók József a nyári hónapok alatt máimában pénzért öröit termé- szetben fizetendő vám helyett, holott a leg- utóbb kiadott miniszteri rendelet értelmében öröit, esakis vám ellenében szabad. Ennek a rendeletnek tudvalevőleg az volt a célja, hogy a magánosok részére öröit gabonából a köz- élelmezés céljaira is jusson bizonyos százalék, melyet a malomtulajdonosok az örölésért levon- tak és amelyet kötelesek voltak átadni a Ha- diterménynek. Az tehát, hogy a gáji malom- tulajdonos pénzért öröit, a közlelmezés céljai- nak rovására történt és ezzel kihágást köve- tett el. Ma tárgyalta ezt az ügyet Weid Ká- roly dr. rendőrfogalmazó, rendőri büntető bíró. A tárgyaláson beigazolódott az is, hogy Ma- tyók József a vámot, melyet beszédett, nem adta át a Haditerménynek, hanem eladta. A rendőrbíró ezekért a kihágásokért Matyó Jó- zsefet 1000 korona pénzbüszagra ítélte.

TORVÉNYKEZÉS.

§ Felmentett hadseregszállítók. Nagyvárad- ról táviratozza tudósítónk: Uman Sándor és társai hadseregszállítási perében ma hirdették ki az ítéletet. A bíróság a hadviselés ellen el- követett öt rendbeli büntet elkövetésében mint tettest a papes Samut, Weiser Biziget felmen- tette, ellenben Gatter Erzyest, aki katonai tisztviselőként folytatott tevékenységeért 6700 koronát követelt és fogadott el, egy évi fegy- házra és három évi hávatalvesztésre ítélte.

FOG- tőmések, aranyból, platina, arany és ezüst, amalgamból és a fog szívével azonos porcellánból.

FOG- koronák, hídak, egész fogcsorok szájpaddás nélkül aranyból, platínából vagy porcellánból.

FOG- kövek eltávolítása, fogak fehérítése és hibás fogcsorok átalakítása, valamint javítása.

FOGHUZAS. Tizenhét éves fogtechnikai gyakorlatom, amely idő alatt Berlin, Lipcse, Brüsszel és Londonban, nemkülönben Amerikában a legkiválóbb fogspeciálistáknál mint asszisztens működtem, továbbá tekintve azt, hogy műtermem a mai kor legkiválóbb műszereivel van felszerelve, elég garanciát nyújt, hogy még a legkényesebb esetekben is a legteljesebb mértékben megfelelhessek. **JACOBI GYULA** vizsg. fogtechnikus Szabadság-tér 4. Bejárat Eötvös-utca 17. Telefon 757. szám.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

= A Kereskedelmi Bank tőkeemelése. A Pesti magyar kereskedelmi bank igazgatósága elhatározta, hogy a folyó hó 21-ikére összehívandó rendkívüli közgyűlésnek az intézet alaptőkéjének 65 millióról 80 millió koronára való felemelését fogja javasolni. A bank legutóbb 1912. évi rendes közgyűlésén emelte fel tőkéjét 50 millióról 65 millió koronára és az igazgatóságnak felhatalmazást adott arra, hogy ebből 2500 darab részvényt szabad kézből adjon el. Az igazgatóság annyiban élt ezen felhatalmazással, hogy az idei év elején 1500 darab részvényt a napi árfolyamon elhelyezett, minek folytán a bank saját tőkéi 64 millió koronára alaptőkére és 110,2 millió koronára tartalékra emelkedtek, vagyis a latens tartalékok beszámítása nélkül, összesen 174 millió koronára. A mostani tőkeemeléssel 15000 darab új részvény kerül kibocsátásra, melyeket a multkorai tőkeemeléssel fennmaradt 1000 darabbal együtt az igazgatóság a részvényeseknek akként ajánl fel, hogy minden négy régi részvényre egy új részvény átvételének joga fog jutni, s így a bank alaptőkéje 80 millióra, nyílt tartalékjai mintegy 152 millióra, saját tőkéje tehát mintegy 232 millió koronára növekedik. A részvények kibocsátási árfolyamát, valamint a több részletben történő betétel határidejét az igazgatóság a rendkívüli közgyűlés előtt tartandó igazgatósági ülésen fogja megállapítani. A tőkeemeléssel kapcsolatban az igazgatóság az alapszabályok olyan módosítását is tervezi, amely szerint az igazgatósági tagoknak járó százalékos jutalék 1 százalékkal leszalasztatik és ez a tisztviselők jutalmazására szánt összeg felemelésére fordítatik.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Aradon, 1916. december 7-én csütörtök:

B) Bérlés. B) Bérlés.

Szultán.

Operette 3 felvonásban.

Kezdeté 8 órakor.

A szerkesztésért felel:

Rudnyánszky Endre távollétében:

Stauber József.

NYILTTÉR.

(Az ezen rovat alatt közöltékekért nem vállalunk felelősséget.)

PRO PATRIA.

A os. és kir. 33. gyalogezred tisztikara mélyen elszomorodva jelenti, hogy felejthetetlen jó bajtársuk

Eckhardt István

tart. főhadnagy, a Signum laudis, a II. oszt. vitézségi érem, stb. tulajdonosa,

1. évi november 29-én az északi harctéren királyért és hazáért hősi halált halt.

A nemes bajtársat, kit előjárói, alantasai s az ezred tisztikarának minden egyes tagja egyörönán becsült és szeretett, két évi harctéri szolgálat után, kötelességének, fáradtságát és veszélyt nem ismerve, hősközhöz méltó módon való teljesítése közben, érte a halál.

Emlékét az ezred minden egyes tagja kegyelettel fogja őrizni! Béke hamvainak!

6279 A 33. gyalogezred tisztikara.

APOLLO SZÍNHÁZ.

December hó 7., 8., 9., 10-én, csütörtök, péntek, szombat és vasárnap

Közkirovánatra:

A király temetése Wienben.

SIESSEN

az őszi időny beálltával

FEDÁK-CIPÓKRÉM

szükségletét idejekorán beszerezni. Dacára a mai nehéz viszonyoknak, sikerült az előállításához szükséges nyersanyagokat nagy áldozatok árán csekély mennyiségben beszerezni, úgy, hogy az ebből gyártott

FEDÁK-CIPÓKRÉM a háború előtti minőségnek felel meg.

Kérjen mindenütt

Óriás FEDÁK-CIPÓKRÉMET

Egy doboz ára 50 fillér.

Imádkozik a király!

Meghívás

a Pesti magyar kereskedelmi bank **rendkívüli közgyűlésére,**

mely 1916. évi december hó 21-én délután 6 órakor a bank üléstermében (Budapest, V., Fürdő-utca 2.) fog megtartatni.

Napirend: 1. Az igazgatóság indítványa az alaptőkének felemelése iránt 80.000.000 koronára 15.000 új részvény kibocsátása által. 2. A korábbi tőkefelemelésből származó részvények, valamint az újonnan kibocsátandó részvények elhelyezésével elért, illetve elérendő felpénznek hovafordítására vonatkozó határozathozatal. 3. Az alapszabályok 5., 6. és 60. szakaszainak a tőkefelemeléssel kapcsolatos módosítása.

Az alapszabályok 18., 19., 20. és 21. szakaszai értelmében mindazon részvényesek, kik részvényeiket három nappal a közgyűlés megtartása előtt az ezen meghívásban megjelölt helyek egyikén leteszik, jogosítva vannak a közgyűlésen résztvenni. Azonban szavazásra csak azon részvények jogosítanak fel, melyek a közgyűlést megelőzőleg három hónapon át a bank könyveiben a letévé nevére vannak írva. Minden részvényes meghatalmazott által is képviselhető magát, kinek azonban szintén szavazóképes részvényesnek kell lennie. A részvények tehát szavazóképesekkel együtt az alapszabályok 18. szakasza értelmében folyó évi december 18-ig az alant felsorolt helyek egyikén teendőek le:

Budapesten: a bank értékpapír-pénztárnál, V., Fürdő-utca 2., Budai fiókjánál II., Fő-utca 4., Széna-téri fiókjánál II., Széna-tér 7., Margit-körúti fiókjánál II., Margit-körúf 4., Ó-budai fiókjánál III., Flórián-tér 3., Belvárosi náf IV., Karoly-körút 2., Lápótvárosi fiókjánál V., Vilmos császár-ut 74., Szabadság-téri fiókjánál V., Szabadság-tér 16., Tereztvárosi fiókjánál VI., Andrássy-út 21., Erzsébetvárosi fiókjánál VII., Rákóczi-út 84., Erzsébet-körúti fiókjánál VII., Erzsébet-körút 26., Rákóczi-úti fiókjánál VII., Rákóczi-út 32., Lövöldetéri fiókjánál VII., Lövöldetér 7., Józsefvárosi fiókjánál VIII., József-körút 58., Baross-utcai fiókjánál VIII., Baross-utca 112., Ferencvárosi fiókjánál IX., Ferdinánd bolgár király út 5., Ferenc-körúti fiókjánál IX., Ferenc-körút 13., Kőbányai fiókjánál X., Liget-tér 2. Belgrádban: a bank kirendeltségénél (a volt Szerb Nemzeti Bank helyiségében). Brassóban: a bank fiókjánál, Kolostor-utca 7. Debrecenben: az Alföldi takarékpénztárnál. Eszéken: a bank fiókjánál. Városháza. Flumében: a bank fiókjánál. Piazza Dante 2. Kassán: a Kassai jászolbank r.-t.-nél. Kolozsvárott: az Erdélyi bank és takarékpénztár r.-t.-nél. Lugoson: a Kereskedelmi bank r.-t.-nél. Marosvásárhelyen: a Marosvásárhelyi bank és takarékpénztár r.-t.-nél. Miskolcon: a Borsod-Miskolci hitelbanknál. Nagykanizsán: a bank fiókjánál, Csengery-út 4. Nagyszombat: a bank fiókjánál, Fő-tér 2. Nagyváradon: a bank fiókjánál. Bémer-ter 4. Pozsonyban: a Pozsonyi Általános takarékpénztárnál. Sarajevóban: a Szab bosnyák-hercegovinai agrár és kereskedelmi banknál, Sopronban: a bank fiókjánál, Várkerület 117. Szegeden: a May R. Miksa cégnél. Temesvárott: a Délmagyarországi kereskedelmi és gazdasági banknál. Ujpesten: a bank fiókjánál, Arpad-út 19. Ujvidéken: a bank fiókjánál, Kossuth-utca 4. szám. Budapest, 1916. december havában. Az igazgatóság.

Matteine-féle

patkány- és egérintás

új eljárás szerint.

Patkány- és egérintéshez ajánlok patkány- és egérintősz-bacillust. A XX. század legmegbízhatóbb patkány- és egérintő-szere, csak patkányt és egéret öl meg, emberre vagy állatra nem veszélyes, tehát mindenütt elhelyezhető.

A patkány- és egérintősz bacillus árai:

1 kis adag 2-300 patkány kiirtására 6 K.

1 nagy adag 3-600 patkány kiirtására 12 K.

„Matteine” vegyszertári laboratórium

Arad, Boros Beni-tér 1. szám.

Telefon 10-11.

Benes Testvérek vegyi gyár, Győr. Alapítva 1900. Évi termelés 15 millió doboz.

PYRRAM

CIPŐ=KRÉM

0991

365-1916. végreh. sz.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102 §-a értelmében ezennel közzéteszi, hogy az aradi kir. törvényszéknek 1914. évi 3091. számú végzése következtében Papp Vazul ügyvédi által képviselt Viktória tak. penztár javára 180 kor. s jár. erejéig 1916. évi március hó 14-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján felülfogait és 1100 koronára becsült követelés ingóságok, u. m.: 16, nyilvános árverésen eladtnak.

Mező árverésnek a nalmágyi kir. járásbíró 1916-ik évi V. Pk. 582. számú végzése folytán 180 korona tételek kivételével, ennek 1913. évi január hó 10. napjától járó 6% kamattal, 1/2% vátódaj és

eddig összesen 88 kor. 89 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Halmágyorosan leendő megartására 1916. évi dec. hó 13. napjának d. e. 11 órája határidőül kitűztek és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hozták meg, hogy érintett ingóságok az 1881. LX. t. c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénz fizetés mellett a legtöbbet ígérnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Amennyiben az elővezetendő ingóságokat azok isle- és felülfogalmitások és mázokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kéit Naalmágy, 1916. évi nov. hó 18. napján. Riedi Akos, 8267 kir. bír. végrehajtó.

zik. Horvát-Szlavonországokban e kihágás miatt az ottani jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

Ezen rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Arad, 1916. évi november hó 20. A városi tanács.

Használt csomagolópapíros megvételre kerestetik.

Cím a kiadóhivatalban.

7392

Hölgyek, gyönyörű szép úde arcobrt

a legmagasabb korig, c-akis az én kipróbált szerem által nyernek. Elfavóit minden bőrtisztítást, u. m. májfoltot, szeplőt, bőralkát. Válaszbélyeg ellenében teljesen ingyen megkérlek a szer leírását. Irjon azonnal.

7068

Fr. Menschik, Wien 65., fuch 8., Abt. 6.

29521-1916.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi miniszterium 22190/Eln. 20/h-1916. szám alatt kelt rendelete szerint az épületek fedésére felhasznált vörösrézanyagot (réztetők, más vörösrézből készült alkatrészek, ugymint kúpok, tetőpárkányok, díszítések, tető- és csatornák) továbbá a villámhárítók vörösrézanyagát, amennyiben ez az anyag a törvényhatóságok, községek, testületek, valamint magánosok tulajdonát képezi, a jelen §. utolsó bekezdésében említett kivétellel, a jelen rendelettel hadicélokra igénybevetettek jelentette ki.

Az igénybevétel kiterjed azokra a vörösrézből készült alkatrészekre és villámhárítókra is, amelyek nem vörösrézzel fedett épületeken vannak. Az igénybevett rézanyagot másként, mint a jelen §. harmadik bekezdésében meghatározott módon sem elidegeníteni, sem feldolgozni nem szabad, de annak az ingatlanjal együtt való elidegenítése korlátozás alá nem esik.

Az igénybevett vörösrézanyagot, tulajdonosa a jelen rendelet kihirdetésétől számított négy héten belül, szabad megagyezés alapján a terület szerint illetékes katonai parancsnokságnak eladnia.

Az állam és egyházak tulajdonában lévő épületek vörösrézanyagára vonatkozólag külön intézkedés történik.

Az 1. §-ban meghatározott igénybevétel alól, fontos okok fennforgása esetén, a m. kir. kereskedelemügyi miniszter felmentést adhat, aki, amennyiben a vonatkozó kérélem az épület különös művészi vagy történelmi becsévé, indokoltatnak, határozatát a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterrel, Horvát-Szlavonországok területére nézve pedig Horvát-Szlavon-Dalmátországok bánjával egyetértőleg hozza meg.

Ha az igénybevett vörösrézanyag átadása, valamint a katonai igazgatás általi fizetendő térítés tekintetében a tulajdonos és a katonai igazgatás között az 1. §-ban meghatározott időn belül megegyezés nem jön létre, a vörösrézanyagot a katonai igazgatás cseréli ki.

A kicserélési munkálatok megkezdése előtt a vörösrézanyag értéke és a kicserélési munkálatok költségei az 1912. évi LXVIII. t. c. 24. §-a értelmében megbecsültetnek, amely eljárás az tulajdonost vagy meghatalmazottját meg kell hívni.

Abban az esetben, ha a kicserélést, akár az igénybevétel végrehajtásának folyamán, akár szabad megagyezés alapján a katonai igazgatás foganatosítja, a katonai igazgatás megfelelő új fedésről, vagy kicserélésről tartozik gondoskodni, a fedés és kicserélési munkálatokat az épületek megegyező állapotának fenntartására való lehető legnagyobb figyelemmel tartozik végrehajtani és az ezekkel a munkálatokkal az épületen okozott mindennemű kárért kártérítéssel tartozik.

Aki a jelen rendelettel hadicélokra igénybevetett vörösrézanyagot a jelen rendelet ellenére elidegeníti, vagy feldolgozza, az, amennyiben cselekménye su yosab büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntelendő.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőr. büntetőbírósnak, a székelyvárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe

Földbirtokosoknak

63 évre 4.85% annuitással, 35 évre 7% annuitással, (többi 98% árfolyam mellett.) Aradi modern bérházakra igen előnyös kamatozó kölcsönt, továbbá köztisztviselők, nyugdíjasok és századostól felfelé katonatisztek részére 10-30 éves törlesztéses

kölcsönöket folyósítat

a „Budapesti Kölcsönkövetítő és Parcellázó Részvénytársaság”

Budapest, VIII., Kenyérmező-utca 6. szám.

Telefon: József 31-77.

Bővebb felvilágosítást ad Bonyhád József ur megbízottunk ARAD, Kapa-utca 47. szám, naponta délután 2-4 óra közt.

Fagydaganganatok

elmulasztására, fagyvizkötéség biztos meg-

szüntetésére legjobb szer a

FRIGIN.

Ara ecsettel 60 utasítással 1 korona.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is 3 nap alatt mindenki megszabadul

a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. — Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra. Ara használati utasítással együtt 1 korona.

Poloshák

kiirtására a legsikeresebben és teljesen csak a „Phenol-sav”-val eszközölhető. A butorokat nem romlja, még a petéit is kiirtja. Ara 1 üvegnek 1 korona.

Legjobb fekete hajfestő

a „Melegom”. Egy pár perc alatt bármely haját, vagy bajuszt a legesőbb

állandó fekete szíre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ara 2 koronáig 40 fillér.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél Hajós Árpád gyógyszer-tárában

ARAD, Andrassy-tér 22. sz.

Alapított 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetéseket díjtól mentesen számoltjuk.
Minden szó hirdetés ára 3 fillér. Vagytagabb betűkkel 15 fillér.
A vastagabb betűkkel-írást azokat az árhuzással kell jelölni.
A legkisebb hirdetés ára 1 korona.
Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.
Hirdetéseket délután 1/2 óráig veszik fel.
A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmáról fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

„Zita“
levele van a kiadóhivatalban. Kérem átvenni. 6277

„B. J. 1916.“
jelférése levél van a kiadóban. 6278

Egy vigyezőtárs
postai asszonyra és női leány két hadnagy tisztességes ismeretségi keretben. Csakis fényképpel ellátott leveleket kérünk. „Tündökletes“ jelige. 6278

Alkalmazást nyer.

Villamos szerelőket,
kik magas hozzájárulást bérbevételek és házi installációkban jártasok, azonnali alkalmazás a Karánsebestől Villamostelep. 6278

Egy ügyes nő
kifutónak nyomdákban felvételt.

Nyomdász-tanulónak
felvételt két nő, kik a 14. évet beöltöztek és legalább 6 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Kiadó lakás.

Két kényelmesen bútorozott szoba intelligens ur részére kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 6269

Lakást keres.

3 szobás lakás
keresetetik sürgősen. Ajánlatokat a kiadóhivatal továbbítja. 6218

A város központjában
keresek január 15., esetleg február 1-re 3 utcai szoba, előszoba és fürdőszobából álló, minden kényelemmel ellátott, modern lakást. Ajánlatokat „38-ik gyalogezred“ jelige alatt kérek. 6246

Gyógyászat.

Tyukaszem
és minden bőrkeményedés ellen biztosan ható szer, Hehs gyógyszerész tyukaszem-tapasza. A legmeggröszöttebb tyukaszem a tapasztalás alapján használata után leválik, a gyötört fájdalom azonnal megszűnik. Ára 80 fillér, Hehs gyógyszerész, Földes gyógyszerész Arad. 12

Vétel és eladás.

Férfi képcímek
kis és nagy mennyiségben kapható Aranyköz-utca 4. 6270

Írógép
látható írásu, olcsón eladó. Cím: Török Ignác-utca 1/a. szám. 6271

Eladó
női szövetruhák és leghörnék. Cím a kiadóhivatalban. 6268

Moldinger-kályha
és egy jókarban levő iróasztal megvételre keresetetik. Cím a kiadóhivatalban. 6266

Carman, Hoffmann meséi
és más teljes opera kivonatok 40 fillérért kaphatók Deák Béla könyvkereskedésében, Főrray-u. Telefon 902. 6071

Tábori élelmiszer,
leveles-ispok, levelek és papírárok nagyban és kicsinyben jutányos áron kaphatók Pichler Sándor papírkereskedésében és könyvnyomdájában Arad, Szabadság tér 1. Telefon 308. 601

Új bútorokkal!
Bútorok a legjobb kivitelben kaphatók, hitelképes egyéneknek kölcsön, és részletfizetéssel szállítók Gárol Károly bol. cég bútorüzletében Aradon, Asztalos Sándor-utca 5. sz. 913

Vasak
a legmagasabb árban újrafeltöltött férfi ruhát, mindenféle egyenruhát valamint használt bútor. Vidékre is megyek. Bieler Ignác, Bocskó-utca 1. 229

Különféle.

Elvezett
egy kard a Rákóczi-utcában. Becsülhetes megtaláló illő jutalomban részesül Amigó szállító üzletében, Rákóczi-utca. 6272

Hehs Váncz chimbora.
Süvege szer vérszegénység, sápkór, szédülés, a vérszegénységből eredő ideg-bajok, étvágytalanság, gyomorbántalmak, lés, általános gyengeség ellen. Páratlan vérképző és vörjavító, biztos óvszer malárius fertőzések- és minden infektívából eredő meg-betegedés ellen ugy feleltetnek, mint gyermekeknek. Ára 3 kor. Hehs gyógyszerész, Földes gyógyszerész. 12

Hehsz.
A legértelmesebb arcasszító és fémháló. Izadó, fényes, zsiros, atkás (mitesszerek) arcot naponta ahánykor szájképes, gyapokra öntött folyadékkal megtöröljük. Az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés lehetet fémhálóval használt volna bevonná. Az atkák pár nap alatt elmúlnak. Ára 1 korona. Dr. Földes és Hehs piperezappan és vegyszeres gyára Aradon. Tíz mellett ne használjuk. 12

27547—1916. kh. sz.
Hirdetmény.

Oswald Ferenc asztalos mester aradi, Szt. Péter-tér 6/a. sz. a telken mechanikai berendezésű asztalos-műhely létesítésére telepengedélyt iránt folyamodván, az 1884. évi XVII. t.-c. 27. §-a értelmében a telep helyszín tárgyalására határidőül folyó évi december hó 16. napjának d. e. 11 óráját kitűzöm és arra az érdekelteket ez uton is meghívom, azon figyelemmel, hogy a telep helyszín és tervrajza, valamint az üzem módjának leírása a kapitányi hivatal iparügyi osztályánál folyó évi december hó 16-ig, mindenkor a hivatalos órák alatt betekinthező s a netáni észrevételek ugyanott írásban, előszóval pedig a helyszíni tárgyalás alkalmával megtehető, mert amennyiben ilyenek nem emeltnének, s ha köztetek gatlólag fel nem merülendnek, a telepengedélyt az idézett törvény 30. §. rendelkezéséhez képest kifogom adni.
Arad, 1916. évi december hó 4. nap.

Green, S. K.
6276 kapitány.

Ocska, használt
ólomcsöveket
és egyéb

ólomtárgyakat
megvételre keresünk.
Aradi nyomda részvénytársaság.

Apróhirdetések
az „Aradi Közlöny“ részére felvételnek a Messenger-boy irodában, Deák Ferenc-u. 8. Ugyanitt kapható az „Aradi Közlöny.“

Óvadékkal rendelkező

ispán

azonnali belépésre
alkalmazást nyer
Roth József utóda
szállítónál. 6225

Kristály Soda

nagyban és kicsinyben
kapható

Vojtek és Weisz-
nál, Aradon. 6202

Aranyat Ezüstöt

legmagasabb áron vesz,
vagy becsoról; ugyszintén
régiségeket vesz és elad

Losonczy Lajos
óras és ékszerész üzlete
ARAD, Szabadság-tér.
Telefon 964.

Ujságmaculatura
ismét kapható kis és
nagy mennyiségben.
Bővebbet a kiadóhivatalban.

Veszek

waggontételekben kiégett (már kifőzött) törkölyt, ab vasuti állomás waggonba rakva, fizetve ottan. Ajánlatot kérek.
Schön Andor, Budapest, V., Honvéd-utca 8. sz.

135 koronáért egy finom téli öltönyt.

180 koronáért egy finom téli kabátot mérték után készít

Hauptvogel Ferenc
férfi szabó mester
Batthyány-utca 37. szám. 6037

Rum-likőr

essentiák és kompozitók

„RUMARON“

50 filléres üvegekben,
2 liter finom Tea-rum készítéséhez, kereskedőknek 40% rabat áruban.

Szemző Armin
áruügynökségénél, Arad. 601
Interurbán telefon 592. szám
878—1916. végreh. sz.

Arverési hirdetés.
Alkított bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közölni teszi, hogy az aradi kir. törvényszéknek 1912. évi 24400. sz. végzése következtében Papp Vasul ügyvéd által képviselt Viktoria takarékpénztár javára 180 kor. s jár. erejéig 1916. évi április hó 14-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján felülfoglalt és 8800 koronára becsült következő ingóságok, a m.: szarvasmarha, nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a nthalmgyi kir. bíróság 1916. évi V. Pk. 781. sz. végzése folytán 180 kor. tökévelés, ennek 1912. évi június hó 6. napjától járó 6%, kamatai, 1/2% váltódíj és eddig összesen 88 kor. 21 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig, Nagy-halmagyon leendő megtartására 1916. évi december hó 14-ik napjának d. u. 3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók eseténel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében kézpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Amennyiben az előírt végrehajtó ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendelhetik.
Kelt Nagy-halmagyon, 1916. évi november hó 13. napján.

Riedl Akos,
kir. jbir. végrehajtó.
6268